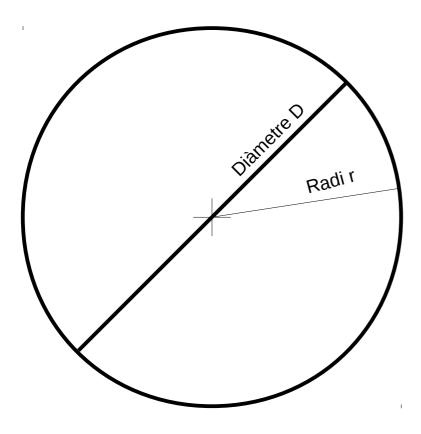
Index

4.1 La superfície del cercle	4
4.2 Les dimensions dels espais	6
4.3 Repàs conversió d'unitats	
4.4 Línies	
4.5 Angles	
4.5.1 Tipus d'angles	34
4.5.2 Paral·lelogram	
4.5.3 Rectangle	
4.5.4 Triangle	
4.5.4.1 Suma dels angles d'un triangle	
4.5.4.2 Triangle equilater	
4.5.4.3 Triangle isòsceles	41
4.5.4.4 Teorema de Pitàgores	
4.5.4.5 Càlcul de la superfície d'un triangle	
4.5.4.6 Triangles semblants	46
4.5.4.7 Aplicació dels triangles semblants	49
4.5.4.8 Teorema de Tales	53
4.6 Exercicis angles i triangles	
4.7 Suma i resta de vectors	
4.7.1 Representació de vectors en un sistema de coordinades	67
4.8 Solucions	71

4 El cercle

La línia recta que passant pel centre del cercle, tocant el perímetre en dos punts, s'anomena diàmetre.

Diàmentre D

El radi $\boldsymbol{r}$ és la línia des de el centre del cercle al perímentre.

Dibuixa tres cercles, mesura diàmetre i perímetre, i completa la taula.

Perímetre cercle 1	Perímetre cercle 2	Perímetre cercle 3
Diàmetre cercle 1	Diàmetre cercle 2	Diàmetre cercle 3
Perímetre dividit entre diàmetre cercle 1	Perímetre dividit entre diàmetre cercle 2	Perímetre dividit entre diàmetre cercle 3

La relació entre perímetre i diàmetre és fixa. Si feim un cercle 1 amb 5 cm de diàmetre i un cercle 2 amb 10 cm de diàmetre, el perímetre del cercle 2 serà el doble del perímetre del cercle 1.

La relació entre perímetre i diàmetre d'un cercle és de

Perímetre / Diàmetre = 3,14

Aquest nombre s'anomena pi.

$$Pi = 3,14 = \pi$$

Podem calcular el perímetre P d'un cercle coneixent el diàmetre D:

$$P = 3,14 \times D$$

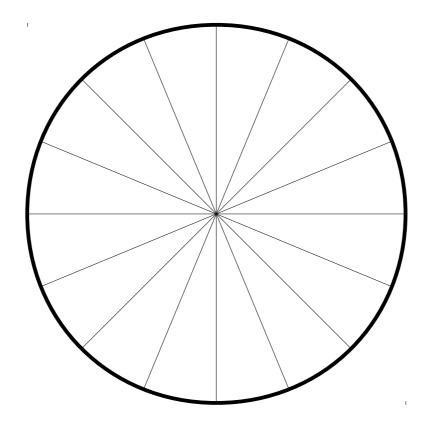
Exercici 4-2

Calcula el perímetre dels cercles amb els diàmetres de 1 mm, 3 cm, 1,5 m.

4.1 La superfície del cercle

Sovint necessitem conèixer la superfície d'un cercle, per exemple per calcular la quantitat d'aigua que es troba en l'interior una canonada, d'un dipòsit o recipient. Els cables conductors elèctrics es classifiquen per la seva secció, que s'indica en mm^2 , 1,5-2,5-4-6-10-16.

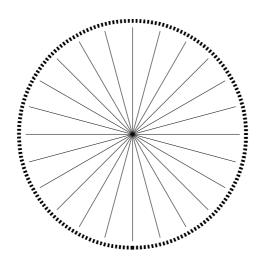
Una de les principals dades d'un motor és el volum dels seus cilindres. Per calcularho es necessari calcular la superfície circular dels cilindres.

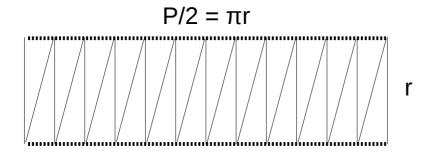
Exercici 4.1-1

Dibuixa un cercle de 10 cm de diàmetre i divideix-lo en 16 segments. Retalla els segments i pega-los en un full de formant un rectangle. Calcula la superfície del cercle mesurant el rectangle.

Si dividim un cercle en triangles, el resultat podria ser el següent:

Si separem tots els triangles i formem amb ells un rectangle, el resultat és:

La superfície del cercle convertit en rectangle és:

$$A = r \times (P/2) = r \times ((3,14 \times 2r)/2) = 3,14 \times r^2 = \pi \times r^2$$

Exercici 4.1-2

Calcula la superfície del cercle de 10 cm de diàmetre i compara-la amb la mesurada en l'exercici 4.1-1.

Exercici 4.1-3

Calcula la superfície de la tapa un got de melmelada de 7 cm de diàmetre.

Paulino Posada

<u>Ciències Aplicades</u>

Pàg. 5 de 104

4.2 Les dimensions dels espais

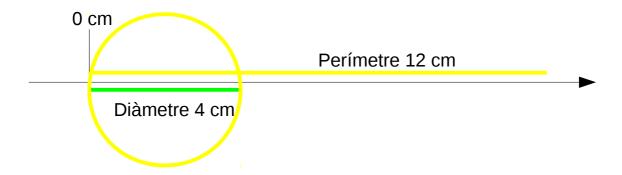
Fins ara hem calculat la llargària del perímetre, utilitzant el diàmetre, i també hem calculat la superfície d'un cercle.

Si us fixeu, el diàmetre i el perímetre es mesuren en mm, cm o m, mentre que la superfície del cercle, o qualsevol altra superfície, es mesura em mm², cm² o m². Si volguéssim mesurar el contingut d'un tetrabric de llet, ho faríem en cm³.

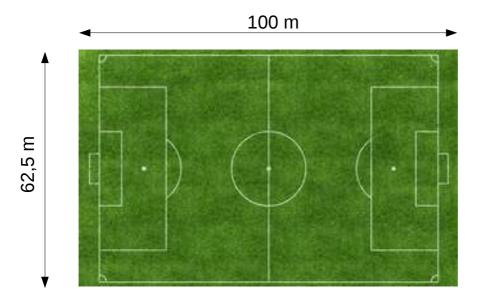
Per què aquestes diferències?

Perquè el diàmetre i el perímetre són llargàries, que només poden variar sobre una línia, augmentant o disminuint.

Imagina un tren que es mou damunt una via perfectament recta, que no es desvia ni cap a dreta ni cap a esquerra i perfectament horitzontal, no es desvia ni cap amunt ni cap avall. Aquest tren es mou en un espai d'una dimensió. Es podria dir que es mou damunt una línia recta. El tren es pot moure només en dues direccions damunt la via, cap endavant o cap endarrere. Una línia, encara que no sigui recta, és un espai d'una dimensió. Les llargàries, que són distàncies recorregudes damunt una línia, es mesuren en mm, cm, etc.

Les superfícies són espais de dues dimensions, perquè, a més de permetre el moviment cap endavant i cap endarrere, també permeten un moviment cap a l'esquerra i cap a la dreta. Així, damunt un camp de futbol, els jugadors no només corren cap endavant o darrere, sinó que intenten cobrir tota la superfície del terreny de joc. La grandària d'una superfície es mesura en mm², cm², m², etc.

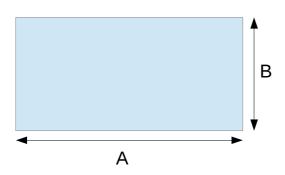

Superfície = 100 m x 62,5 m = 6250 m^2

Una superfície sempre es calcula multiplicant dues llargàries.

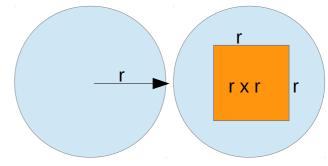
Superfície del rectangle

Àrea = alçada x amplària = $A \times B$

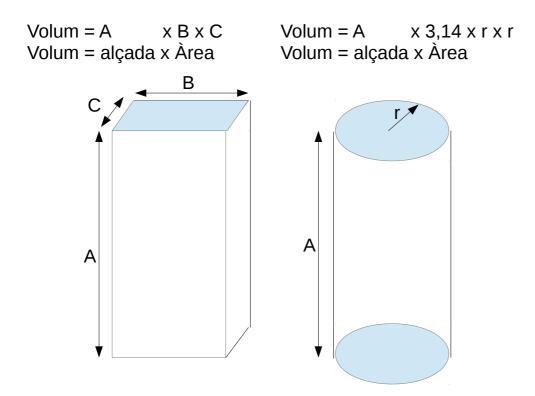
Superfície del cercle

 $Area = 3,14 \times r \times r$

Finalment queda per explicar l'espai de tres dimensions. És el més senzill d'entendre, perquè és el que experimentem en la realitat. En aquest espai, a més de poder moure'ns cap endavant i endarrere, cap a esquerra i dreta, també ens podem moure cap a dalt i cap a baix. Per mesurar aquest espai parlem de volum.

Un volum sempre es calcula multiplicant tres llargàries.

Els volums es mesuren en mm³, cm³, m³, etc.

Exercici 4.2-1

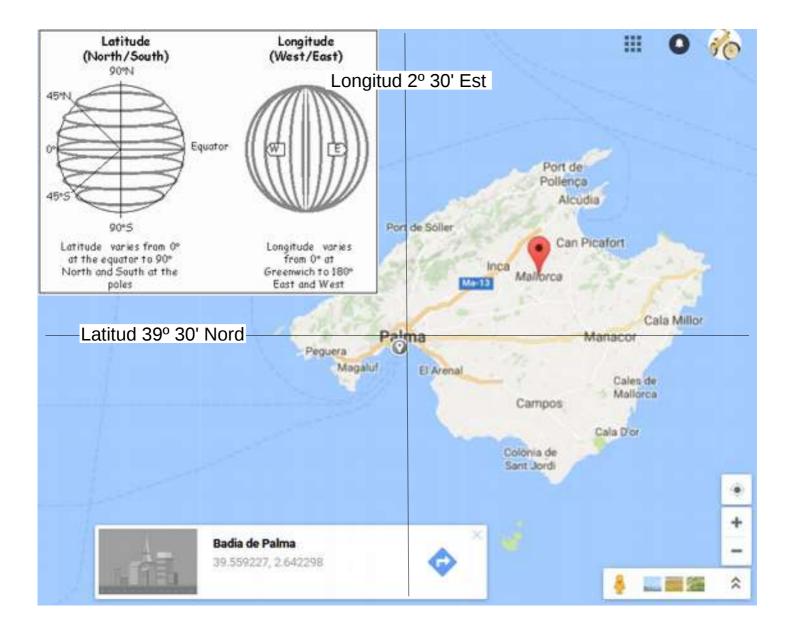
Agafa un recipient rodó de la teva casa. Posa'l damunt una taula, mesura el seu diàmetre i calcula la superfície del recipient vist des de dalt. Mesura la seva alçada i calcula el seu volum.

Fes imatges del recipient en les que es puguin apreciar les mides (alçada i diàmetre) i insereix-les en un document de text, en el que han de figurar els càlculs que has fet.

Envia el fitxer per e-mail a tecnopau2017@gmail.com

Las coordenades d'un lloc

Les coordenades d'un lloc ens indiquen on ens trobem. Per exemple les coordenades geogràfiques de Palma de Mallorca són

Per raons històriques, s'ha acordat Londres (Greenwich) com l'origen per mesurar la longitud geogràfica.

Si viatgem de Londres a Berlin, sense canviar la hora del nostre rellotge, veurem que el sol es lleva quasi una hora abans que a Londres. Cada 15º de desplaçament equivalen a una hora (15º x 24 = 360º).

Si viatgem cap a l'oest, p.e. de

Mallorca a Madrid, veurem que el sol
es lleva i es posa més tard.

Madrid es troba aproximadament 6º a l'oest
de Mallorca. Com cada 15º de desplaçament
equivalen a una hora, 6º equivalen a 24 minuts.

$$\frac{(6^{\circ})}{(15^{\circ})} \times 60 \, \text{minuts} = 24 \, \text{minuts}$$

Paulino Posada

<u>Ciències Aplicades</u>

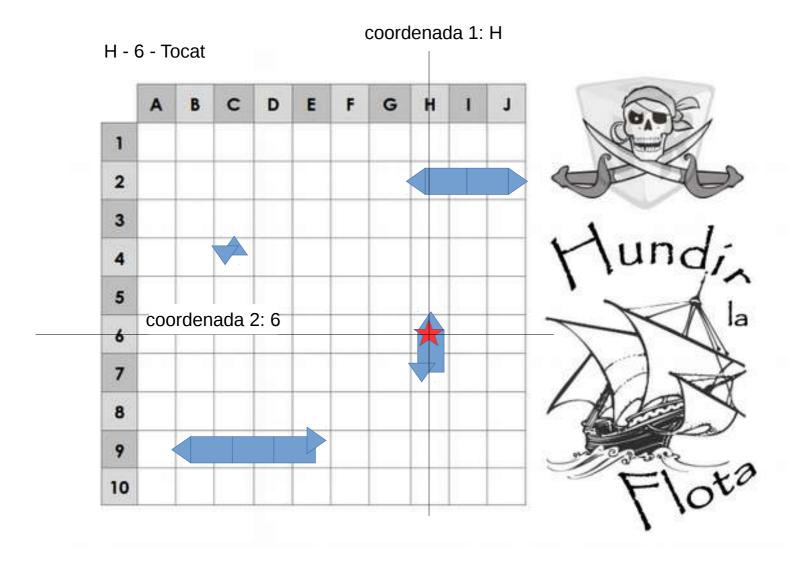
Pàg. 10 de 104

Quan viatgem a l'oest, el sol es lleva i

es posa més tard, mentre que quan

viatgem a l'est, passa el contrari.

Quan jugues al joc d'enfonsar la flota, també utilitzes coordenades per indicar on es troben els vaixells.

Com veus en els dos exemples anteriors, per situar un lloc amb exactitud damunt una superfície es necessiten dues coordenades. La superfície s'anomena un espai de dues dimensions.

Damunt una línia només necessitem una coordenada per situar-nos respecte a un punt de partida, que sovint anomenem l'origen.

Imagina't que vas amb cotxe de Palma a Calvià per la carretera MA-1043 i punxa una roda, mala sort, no? Però pitjor encara, no duus roda de recanvi. Llavors, has de trucar una amiga perquè t'ajudi. Com l'indiques on et trobes exactament?

Doncs li hauràs de dir el kilòmetre de la carretera en el qual et trobes, és a dir, li hauràs d'indicar una distància damunt la carretera. En aquest cas hem convertit la carretera en una línia i hem indicat en quin lloc de la línia ens trobem.

Per situar un lloc amb exactitud damunt una línia basta una coordenada. En el cas d'una carretera podem dir, em trobo a tants kilòmetres de l'inici de la carretera.

Anomenem una línia un espai d'una dimensió.

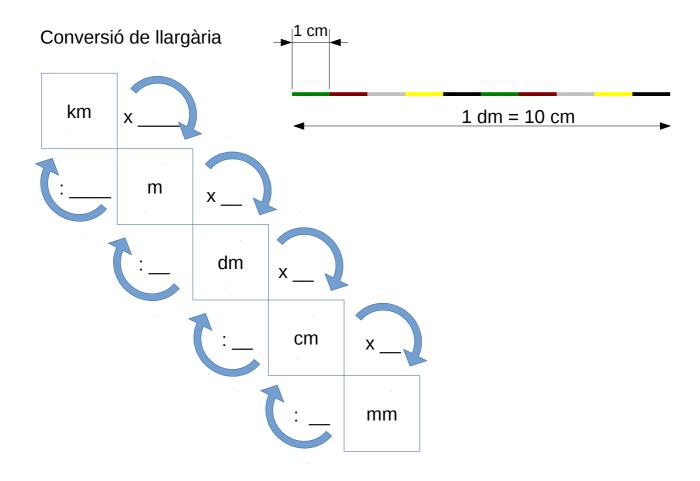
Finalment arribem a l'espai de tres dimensions i com ja et pots imaginar, per situarnos exactament en aquest espai necessitarem tres coordenades.

Per indicar la seva posició a la torre de control, la copilot d'un avió, a més d'indicar les coordenades geogràfiques, que com ja sabem són dues, ha d'indicar l'altura, respecte a la terra, a la qual l'avió es troba volant.

4.3 Repàs conversió d'unitats

Exercici 4.3-1

Completa l'escala de conversió per a unitats de llargària.

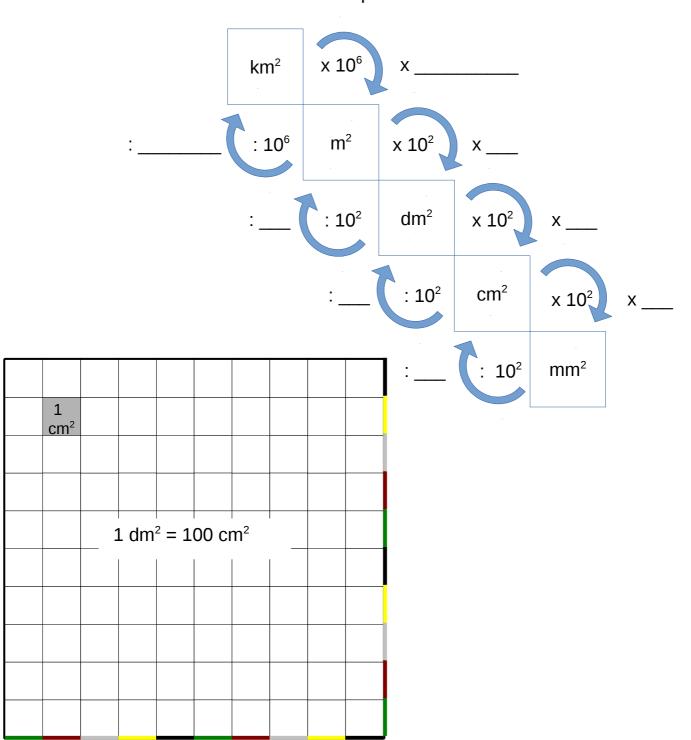

Exercici 4.3-2

Fes la conversión de les següents llargàries.

Completa l'escala de conversió per a unitats de superfície.

Conversió de superfície

Paulino Posada <u>Ciències Aplicades</u> Pàg. 15 de 104

Fes la conversión de les següents superfícies.

$$541dm^2 = \underline{\hspace{1cm}} m^2 = \underline{\hspace{1cm}} mm^2$$

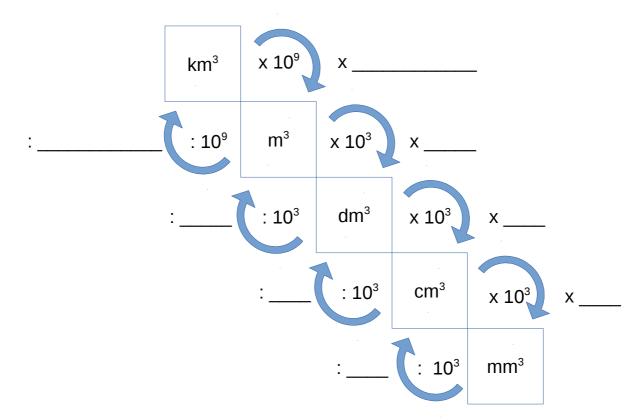
$$0,321 \text{mm}^2 = \underline{\qquad} \text{dm}^2 = \underline{\qquad} \text{cm}^2$$

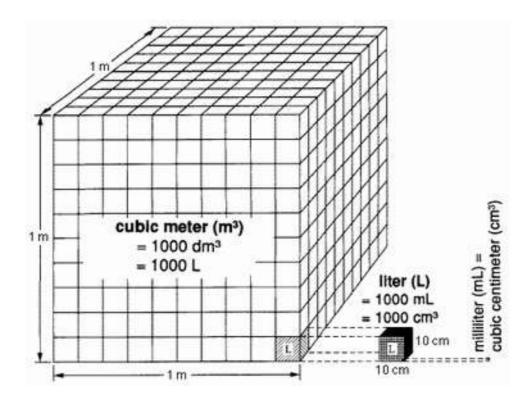
$$21m^2 = _____ mm^2 = ____ dm^2 = ____ cm^2$$

Exercici 4.3-5

Completa l'escala de conversió per a unitats de volum.

Conversió de volumen

Fes la conversión dels següents volums.

$$541dm^3 = ____ m^3 = ___ mm^3$$

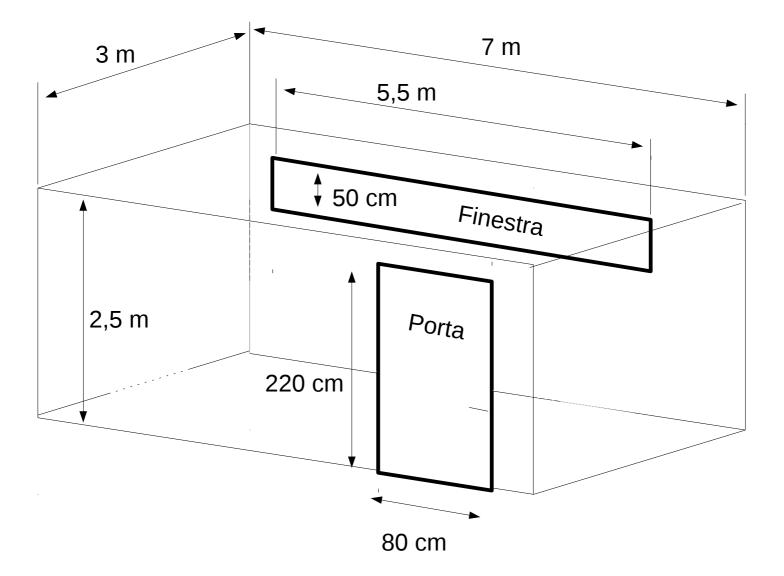
$$0,321 \text{mm}^3 = \underline{\qquad} \text{dm}^3 = \underline{\qquad} \text{cm}^3$$

$$21m^3 = \underline{\qquad \qquad } mm^3 = \underline{\qquad \qquad } dm^3 = \underline{\qquad \qquad } cm^3$$

Calcula la quantitat de pintura necessaria per donar dues mans de pintura a la següent habitació.

Les instruccions del pot de pintura indiquen que amb 1 kg de pintura pots pintar 6 m² de superfície de paret.

Fes un croquis (dibux a mà alçada, sense regla) de cada una de las superfícies a pintar, indicant les seves dimensions.

Paulino Posada <u>Ciències Aplicades</u> Pàg. 18 de 104

Calcula superfície coberta i volumen aigua.

Dimensions piscina: 6 m x 3 m x 1,5 m

Calcula el preu de l'aigua per omplir la piscina.

Calcula la superfície dels mòduls Techno Sun 150 W i la potència màxima.

Calcula l'energia de radiació solar que incideix damunt els mòduls quan subministren la potència màxima.

Calcula el preu del conjunt de mòduls.

TECHNOSUN

Datos eléctricos							
Potencia máxima (W)	5	10	20	40	100	150	
Tension de potencia óptima (Vmp)	18,57	18,57	17,82	17,69	18,78	18.99	
Coniente operativa optima (Imp)	0,27	0,54	1,12	2.26	5,32	.7.90	
Tensión de circuito abierto (Voc)	22,64	22,64	22,54	22,54	22,64	22.42	
Comiente de cortocircuito (Isc)	0.29	0,58	1,20	2,42	5,70	8.45	
Eficiencia de célula (%)	17,96	17.96	16,76	16,56	17,88	17,96	
Eficiencia de módulo (%)	9,16	10,83	11,45	12,74	14,90	15,12	
Tolerancia (%)	±3%	±3%	+3%	±3%	±3%	±3%	
NOCT	47°C +/-2°C	47°C +/-2°C	47°C +7-2°C	47°C +/-2°C	47°C +/-2°C	47°C +/-2°C	

Datos mecánicos							
Célula	52*15,3 (16,8)	52*30,6 (32,1)	156*21,9 (23,5)	156*44,3 (45,7)	156*104	156*156	
Tecnología de olfula	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	
Número de células (pcs)	4*9	4*9	2*18	419	4*9	4*9	
Tamaño del módulo (mm)	260*210*18	260*355*18	485*360*28	4701668135	10051668135	1485*668*35	
Grosor del cristal (mm)	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3,2	
Máx. carga de superficie	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	
Resistencia al granizo	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ;7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g	
Peso de la unidad (Kg)	0.7	1,2	2,3	3,8	8	11,6	
Corriente máxima del fusible (A)	1.	+		10	10	10	
Marco	18#	18#	28#	28#	35#	35#	
Tipo de conector	MC4	MC4	MC4	MC4	MC4	MC4	
Parte posterior	TPT	TPT	TPT	TPT	TPT	TPT	
Rango de temperatura	-40°C / +85°C	-40°C / +85°C	-40°C / +85°C	-40°C/+85°C	-40°C / +85°C	-40°C / +85°C	
FF (%)	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%	
Standard Test Conditions	AM1.5 1000W/m² 25°C						

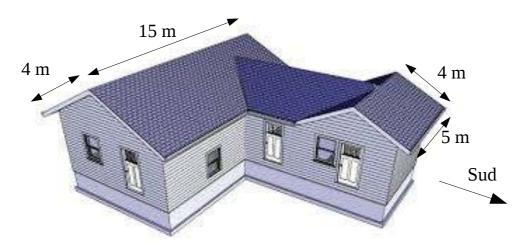

En aquest terrat, quants mòduls Techno Sun 100 es podrien muntar?

Fes un esquema de la distribució dels mòduls al terrat.

Quina seria la potència màxima del conjunt de mòduls?

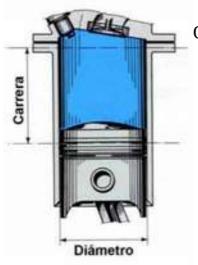
Calcula el preu del conjunt de mòduls.

Exercici 4.3-11

La cilindrada és la suma del volum útil de tots els cilindres d'un motor. Normalment s'indica en centímetres cúbics.

Els cilindres d'un motor tenen 100 mm de carrera i 50 mm de diàmetre.

Quina és la cilindrada si el motor és de 4 cilindres?

4.4 Línies

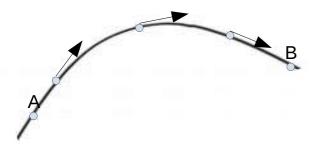
Recta

La línia recta és la que uneix dos punts pel camí més curt. Si imaginem un punt que es mou damunt aquesta línia, el punt no canvia la seva direcció.

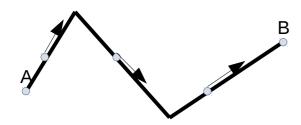
Curva

En la línia curva, un punt que es mou damunt la curva, va canviant la seva direcció continuament.

Trencada

La línia trencada està formada per segments de línies rectes. En els punts de trobada dels segments es produeixen canvis de direcció discontinus.

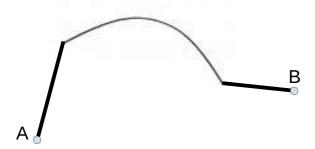
Paulino Posada

<u>Ciències Aplicades</u>

Pàg. 23 de 104

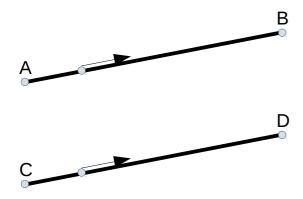
Mixta

La línia mixta està formada per una combinació de línies rectes i curves.

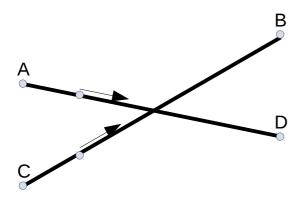
Paral·leles

Les línies paral·leles tenen la mateixa direcció. Per això mai arriben a creuar-se.

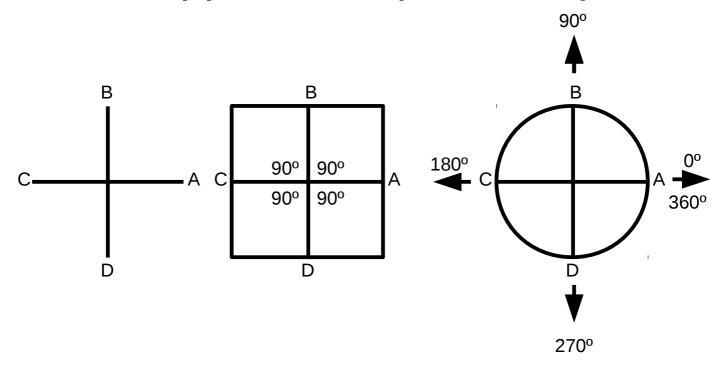
Secants

Línies rectes que es creuen en un punt s'anomenen secants.

Perpendiculars

Anomenem línies perpendiculars a dues línies que es creuen amb un angle de 90°.

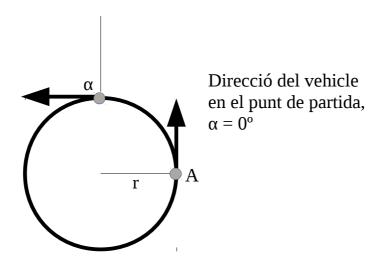
Partint de la posició A, un vehicle es mou fent un recorregut circular. El radi del cercle és de 1,59 km.

- a) Calcula la distància del trajecte que recorre el vehicle.
- b) A quins angles coresponen les distàncies indicades a la taula?
   Marca els punts indicats en la taula en el perímerte del cercle.

	В	С	D	E	F
S en km	2	4	6	8	10
α					

c) Dibuixa un gràfic del angle α en funció del recorregut del vehicle. El vehicle dóna una volta sencera al cercle.

L'eix horitzontal representa la distància S en km amb una escala de 1 km = 1 cm. L'eix vertical l'angle $\,\alpha$ amb 360° = 10 cm.

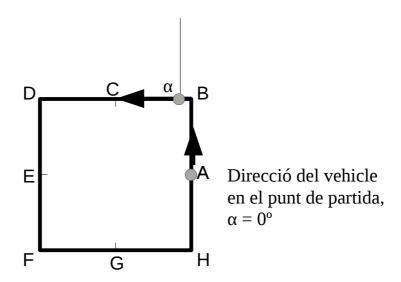
Partint de la posició A, un vehicle es mou recorrent un quadrat. La llargària dels costats del quadrat són de 2,5 km.

- a) Calcula la distància S del trajecte que recorre el vehicle.
- b) Indica la distància recorrida i l'angle que correspon a cada lletra.

	A	В	С	D	E	F	G	Н	A
S en km									
α									

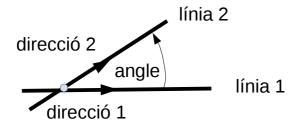
c) Dibuixa un gràfic del angle α en funció del recorregut del vehicle. El vehicle surt del punt A i torna al punt de partida.

L'eix horitzontal representa la distància S en km amb una escala de 1 km = 1 cm. L'eix vertical l'angle $\,\alpha$ amb 360° = 10 cm.

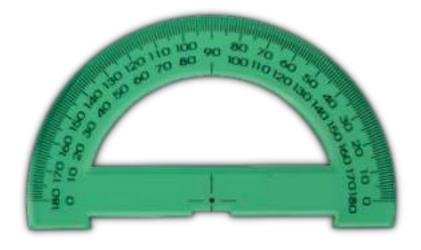
4.5 Angles

Un angle indica un canvi de direcció. L'angle entre dues línies rectes, indica la diferència entre les direccions d'aquestes línies.

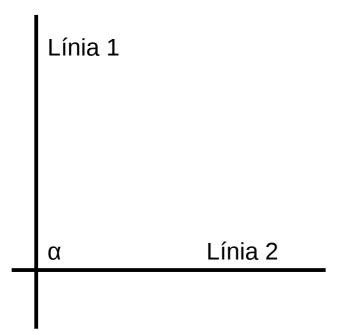

Els angles normalment s'anomenen amb lletres de l'alfabet grec, com α (alfa), β (beta), γ (gama), δ (delta) ...

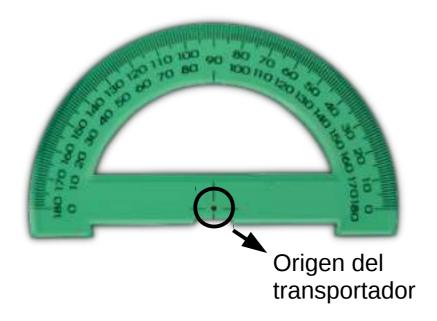
Per mesurar l'angle que formen dues línies utilitzem el transportador d'angles.

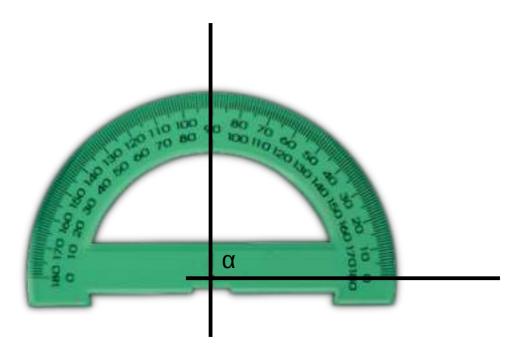

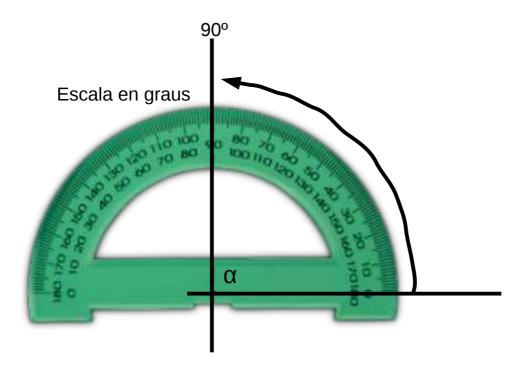
En l'exemple següent, les línies 1 i 2 formen un angle.

Per mesurar l'angle, situem l'origen del transportador en el punt on es creuen les línies.

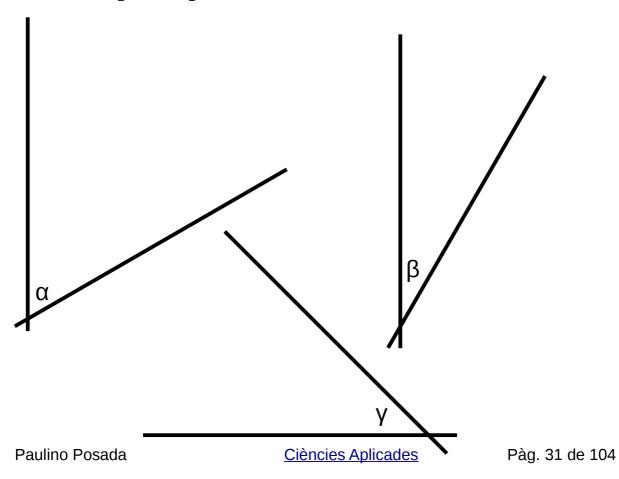

L'angle α és de 90°.

Exercici 4.5-1 Mesura els següents angles.

Dibuixa dues línies formant els següents angles: 55°, 78°, 120°, 35°, 180°, 10°, 95°, 85°, 90°.

Exercici 4.5-3

Els segments

S1, de 3 cm,

S2, de 45 mm

S3, de 6 mm

S4, de 5 cm i

S5 de 20 mm,

s'han de dibuixar units pels extrems que duen la mateixa lletra.

L'angle A entre els segments S1 i S2 és de 120°.

L'angle B entre els segments S2 i S3 és de 90°.

L'angle C entre els segments S3 i S4 és de 45°.

L'angle D entre els segments S4 i S5 és de 20°.

Quina és la llargària total de la línia que formen els segments?

Els segments

S1, de 70 mm,

S2, de 6,5 cm

S3, de 5 mm

S4, de 5 cm i

S5 de 17 mm,

s'han de dibuixar units pels extrems que duen la mateixa lletra.

L'angle A entre els segments S1 i S2 és de 90°.

L'angle B entre els segments S2 i S3 és de 180°.

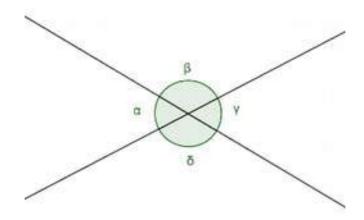
L'angle C entre els segments S3 i S4 és de 45°.

L'angle D entre els segments S4 i S5 és de 135°.

4.5.1 Tipus d'angles

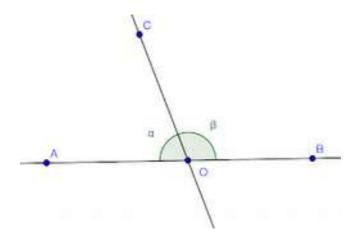
Angles en el creuament de rectes secants

Dues rectes secants presenten quatre angles.

Angles adjacents

Els angles amb costat comú s'anomenen adjacents

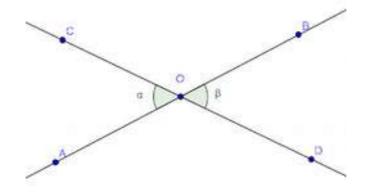
En la imatge l'angle α és adjacent β perquè comparteixen un costat, la semirecta OC, i els seus altres costats OA i OB són semirectes oposades.

Dos angles adjacents sempre sumen 180°.

Angles oposats

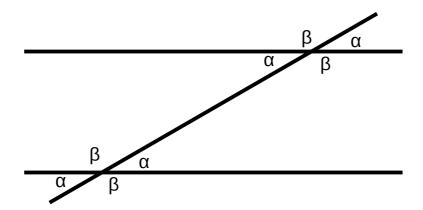
Els angles oposats són aquells que no són adjacents.

Els angles oposats són iguals.

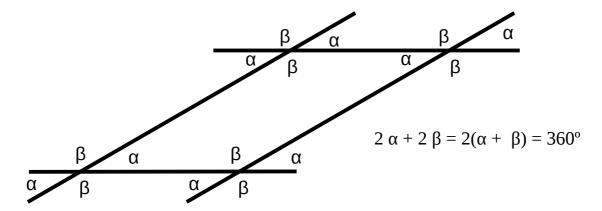
https://puntoyrecta.blogspot.com/2008/08/ngulos-entre-rectas-secantes.html

Angles formats per dues paral·leles i una secant

4.5.2 Paral·lelogram

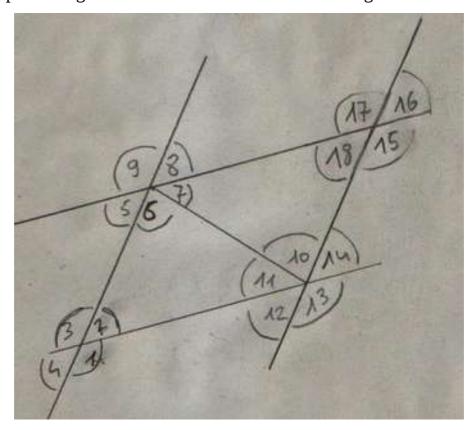
S'anomena paralel·logram a la figura formada per dos parelles de paral·leles que es tallen.

En qualsevol paral·lelogram, el doble dels angles adjacents és 360°.

Exercici 4.5.2-1

Dibuixa un paral·lelogram similar i indica els valors dels angles.

4.5.3 Rectangle

Un rectangle és un paral·lelogram en el qual les parelles de línies paral·leles són perpendiculars

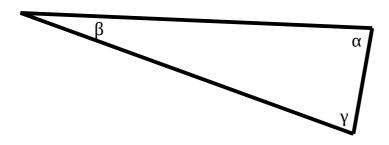

Els quatre angles del rectangle són rectes, és a dir, de 90°.

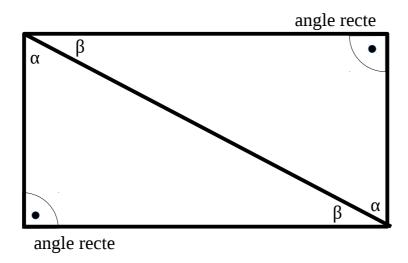
La suma dels angles d'un rectangle fa 360°.

4.5.4 Triangle

Un triangle té tres angles, que sovint s'anomenen α (alfa), β (beta) i γ (gama):

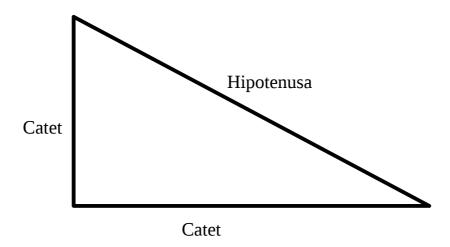
Un rectangle, es pot dividir amb una línia diagonal den dos triangles idèntics.

Els triangles construïts a partir d'un rectangle s'anomenen **triangles rectangles**, perquè tenen un angle recte.

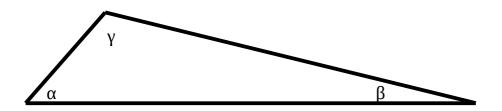
La suma dels angles d'un triagle rectangle és 180° , perquè α i β sumen 90° .

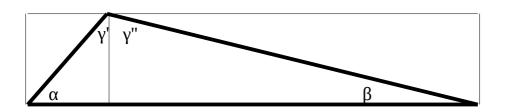
En un triangle rectangle, el costat més llarg s'anomena hipotenusa i els costats curts que formen l'angle recte s'anomenen catets.

4.5.4.1 Suma dels angles d'un triangle

Un triangle qualsevol es pot representar per dos triangles rectes amb un costat comú.

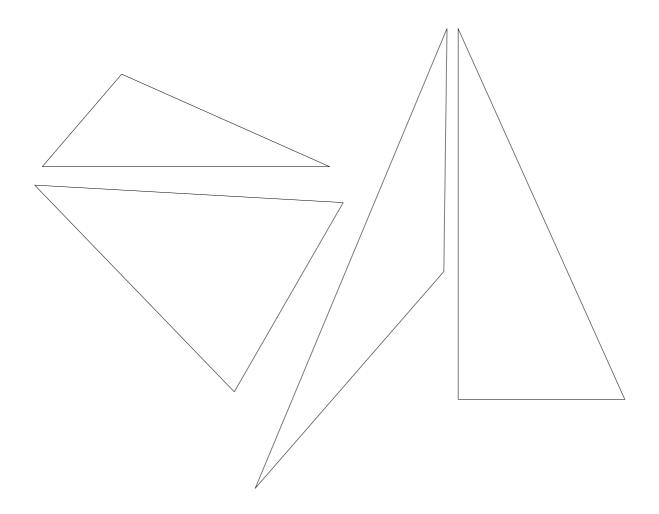

$$\gamma = \gamma' + \gamma''$$
 $180^{\circ} = \alpha + \gamma' + 90^{\circ}$
 $180^{\circ} = \beta + \gamma'' + 90^{\circ}$
 $\rightarrow 360^{\circ} = \alpha + \gamma' + 90^{\circ} + \beta + \gamma'' + 90^{\circ}$
 $\rightarrow 180^{\circ} = \alpha + \beta + \gamma' + \gamma''$
 $\rightarrow 180^{\circ} = \alpha + \beta + \gamma$

La suma dels angles d'un triangle fa 180°.

Exercici 4.5.4.1-1

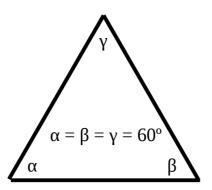
Indica el valor dels angles.

4.5.4.2 Triangle equilater

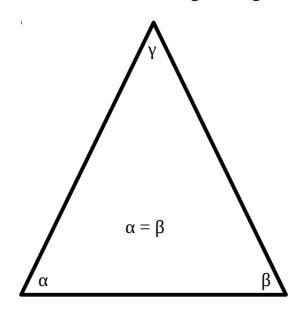
Un triangle amb els tres costats d'igual llargària s'anomena equilater.

També els angles del triangle equilater són iguals i fan 60°.

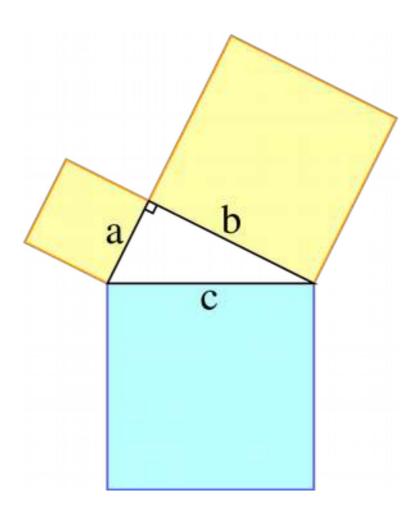
4.5.4.3 Triangle isòsceles

Un triangle isòsceles té dos costats d'igual llargària i dos angles iguals.

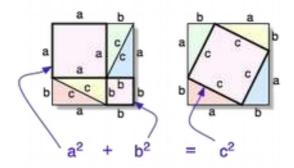

4.5.4.4 Teorema de Pitàgores

En un triangle rectangle, la suma dels quadrats dels catets és igual al quadrat de la hipotenusa.

$$a^2 + b^2 = c^2$$

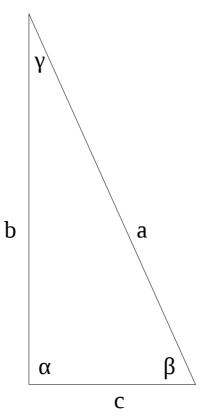
Paulino Posada

<u>Ciències Aplicades</u>

Pàg. 42 de 104

Exercici 4.5.4.4-1

- a) Mesura els angles i indica si en aquest triangle es pot aplicar el teorema de Pitàgoras.
- b) Mesura els costats *a*, *b* i *c*.
- c) En cas que es pugui aplicar el teorema de Pitàgores, calcula la llargària del costat *a*, utilitzant els valors dels costats *b* i *c*.

Exercici 4.5.4.4-2

En un triangle rectangle, la hipotenusa *a* mesura 10 cm i un catet *b* mesura 5 cm.

Quant mesura el catet c?

Dibuixa el triangle.

Exercici 4.5.4.4-3

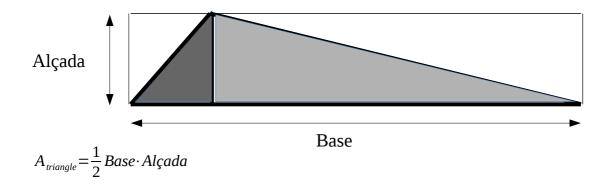
En un triangle rectangle, la hipotenusa $\boldsymbol{a}$ mesura 10 cm i l'angle $\boldsymbol{\beta}$ 30°.

Dibuixa el triangle i indica les mides de tots els costats i angles.

4.5.4.5 Càlcul de la superfície d'un triangle

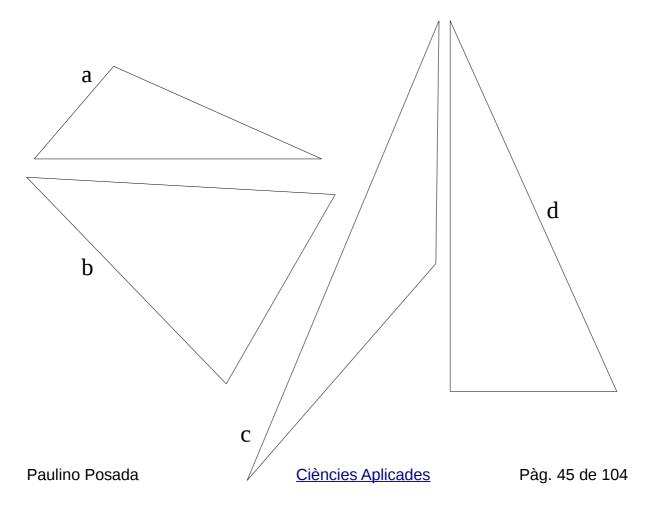
A partir de qualsevol triangle es pot construir un rectangle amb la mateixa base i alçada que el triangle.

La superfície del triangle es la meitat de la del rectangle.

Exercici 4.5.4.5-1

Calcula les superfícies dels següents triangles.

4.5.4.6 Triangles semblants

Triangles semblants són aquells, que compleixen una de les següents condicions.

a) Que els angles (homòlegs) siguin iguals.

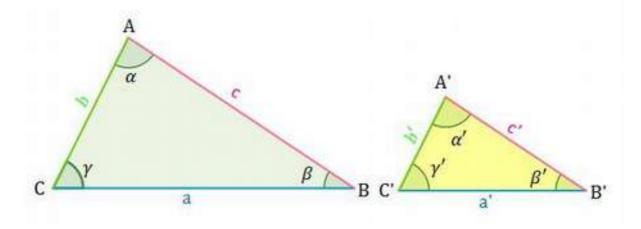
$$\alpha = \alpha'$$

$$\beta = \beta'$$

$$\gamma = \gamma'$$

b) Que els costats (homòlegs) siguin proporcionals.

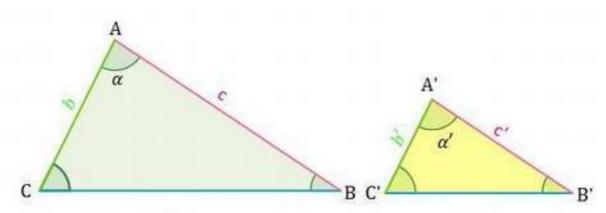
$$\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'} = r$$

Criteris de semblança de triangles:

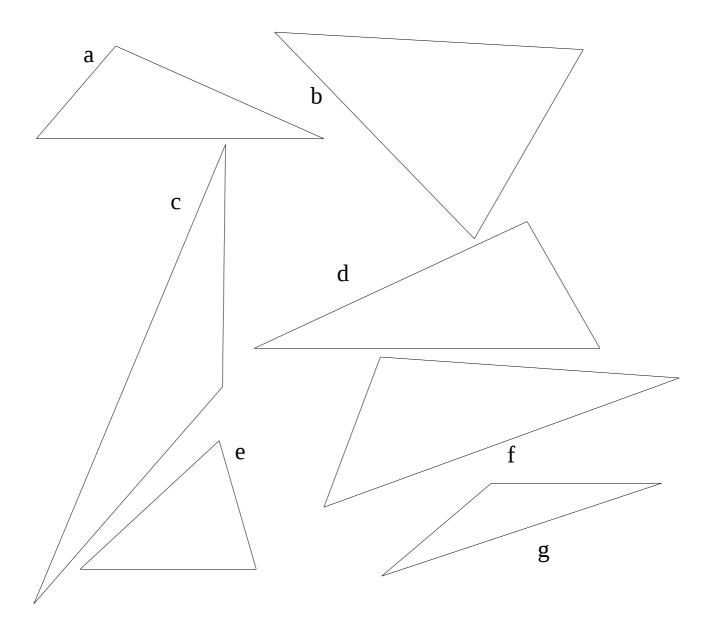
- a) Que dos angles siguin iguals.
   Si dos angles són iguals, el tercer, per força també ho haurà de ser, ja que la suma dels tres fa 180°.
- b) Que un angle sigui igual i els dos costats, que formen aquest angle, siguin proporcionals.

$$\alpha = \alpha'$$
 i $\frac{b}{b'} = \frac{c}{c'}$

Exercici 4.5.4.6-1

Indica quins d'aquests triangles són semblants, justificant-ho.

 $\underline{https://www.universoformulas.com/matematicas/geometria/semejanza-triangulos/}$

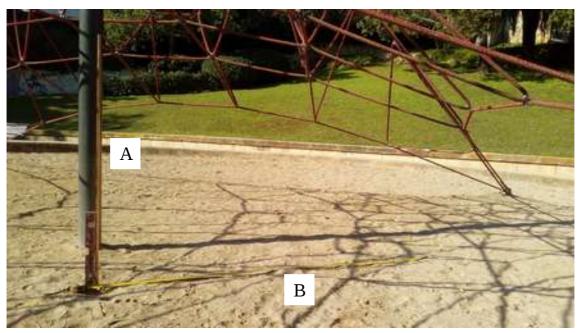
Aplicació dels triangles semblants 4.5.4.7

Càlcul de l'alçada d'un objecte, mesurant la seva ombra.

Col·loquem un tub de coure en posició vertical, mesurant la seva alçada i la llargària de la seva ombra.

A - Tub de coure en posició vertical

B – Metre mesurant la llargària de l'ombra del tub

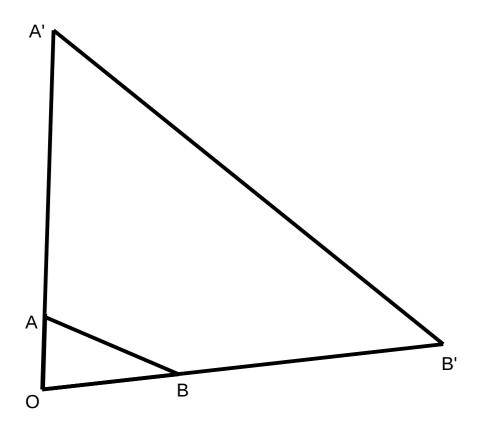

Ciències Aplicades

Pàg. 50 de 104

Es tracta de triangles semblants, llavors els costats homòlegs són proporcionals.

$$\frac{\overline{OA}}{\overline{OA'}} = \frac{\overline{OB}}{\overline{OB'}}$$
 amb

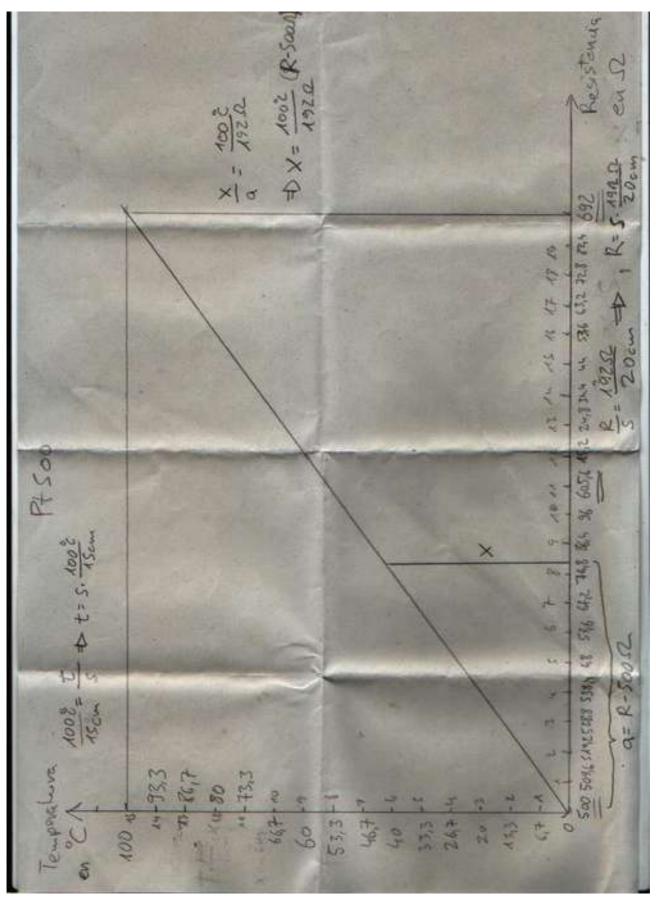
 $\overline{OA}$ - Alçada del tub de coure = 126 cm

 $\overline{OA'}$ - Alçada de l'objecte = x

 $\overline{OB}$ - Llargària de l'ombra del tub de coure = 211 cm

<u>OB'</u> - Llargària de l'ombra de l'objecte = 990 cm

$$\frac{126 \, cm}{x} = \frac{211 \, cm}{990 \, cm} \rightarrow x = 126 \, cm \cdot \frac{990 \, cm}{211 \, cm} = 591 \, cm = 5,9 \, m$$

Paulino Posada

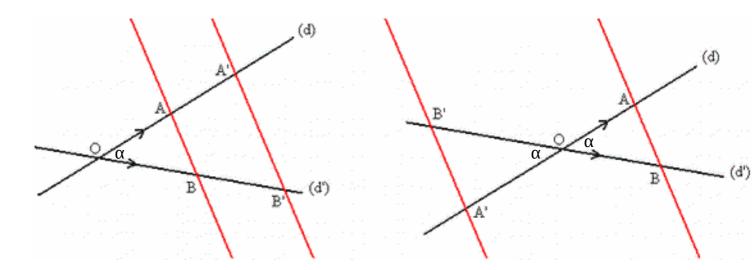
<u>Ciències Aplicades</u>

Pàg. 52 de 104

4.5.4.8 Teorema de Tales

Dues línies rectes, d i d', es tallen en el punt O.

Dues paral·leles tallen d i d' en els punts A, B i A', B' .

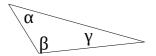
Llavors:

$$\frac{\overline{OA}}{\overline{OA'}} = \frac{\overline{OB}}{\overline{OB'}}$$

4.6 Exercicis angles i triangles

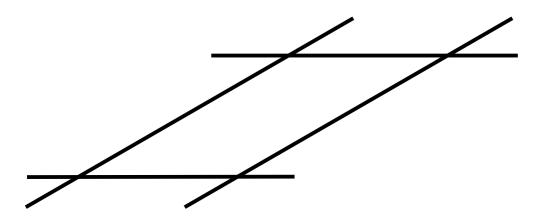
Exercici 4.6-1

En un triangle, els angles beta i gama sumen 150°. Quin és l'angle alfa?

Exercici 4.6-2

Quins angles són idèntics al paral·lelogram?

Exercici 4.6-3

Els catets d'un triangle rectangle mesuren 5 cm.

Quant mesura l'hipotenusa?

Dibuixa el trangle.

Hi ha angles iguals?

Els costats *a* i *b* d'un triangle, fan un angle de 55°. El costat *a* mesura 60 mm i el *b* 90 mm.

Dibuixa el triangle.

Exercici 4.6-5

L'angle α d'un triangle mesura 40° i l'angle β 70°.

Dibuixa el triangle.

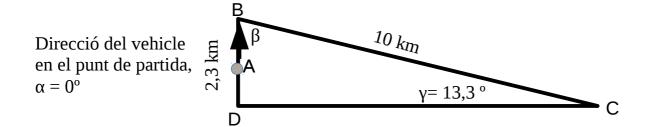
Exercici 4.6-6

- a) Dibuixa un triangle rectangle amb un angle de 30°. La hipotenusa fa 10 cm de llarg.
- b) Indica la mida dels catets mesurant-los.
- c) Comprova que es compleix el teorema de Pitàgores.

Partint de la posició A, un vehicle es mou fent un recorregut triangular.

- a) Calcula la distància del trajecte que recorre el vehicle.
- b) Quins angles coresponen als canvis de direcció en els punts B, C i D?
- c) Dibuixa un gràfic del angle α en funció del recorregut del vehicle. El vehicle recorre el triangle tornant al punt A.

L'eix horitzontal representa la distància S en km amb una escala de 1 km = 1 cm. L'eix vertical l'angle $\,\alpha$ amb 360° = 10 cm.

Determinar el costat d'un triangle equilàter, on el perímetre sigui igual al d'un quadrat de 12 cm de costat.Quines són les superfícies del quadrat i del triangle?

Exercici 4.6-9

Calcula l'àrea d'un triángle equiláter inscrit en una circumferència d'un radi de 6 cm.

Exercici 4.6-10

Un triángle equiláter té 6m de costat, calcula l'àrea d'un dels sectors determinat per la circunferència circunscrita i pels radis que pasen pels vèrtexs.

Exercici 4.6-11

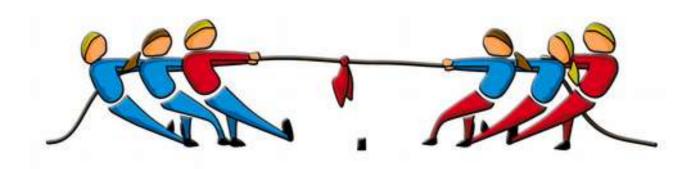
Determinar l'àrea del quadrat inscrit en una circumferència de llargària 18.84 m.

https://www.vitutor.com/geo/eso/sActividades.html

4.7 Suma i resta de vectors

En mecànica, una força que actua damunt un objecte, causa el seu moviment. També poden actuar diverses forces que es compensen, de forma que l'objecte no es mou, ja que les forces es troben en equilibri.

En el cas de dues persones que tiren cada una de l'extrem d'una corda, si una força és superior a l'altra, es produeix un moviment, si les forces són iguals, es manté l'equilibri sense produir-se moviment.

La unitat de mesura de la força és el Newton (N). Normalment indiquem el pes d'un objecte en kg, que és una unitat de massa. En la superfície terrestre, la força d'atracció que actua damunt un objecte és proporcional a la seva massa m i es calcula

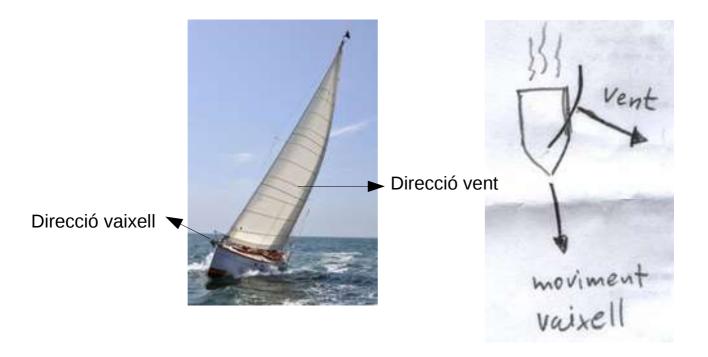
multiplicant la massa m en kg pel factor g = 10 $\frac{N}{kq}$

$$F = g \times m = 10 \frac{N}{kg} \times m .$$

Un objecte de 10 kg és atret per la terra amb una força $F = g \times m = 10 \frac{N}{kg} \times 10 \, kg = 100 \, N$

Per exemple, un vaixell de vela aprofita la força del vent pel seu desplaçament.

El vent pot variar la seva intensitat, augmentant o reduint la força damunt el vaixell i també pot canviat la seva direcció.

Una força es pot representar gràficament per una línia que s'anomena vector i té dues característiques, **direcció** i **mòdul**.

El **mòdul** es representa amb la llargària de la línia.

Els vectors s'identifiquen amb una fletxa damunt la lletra que representa una variable. Per exemple, si la variable és una força, normalment es representa amb una F i per mostrar que es tracta d'un vector, s'escriu $\vec{F}$ amb una fletxa damunt la F.

Paulino Posada

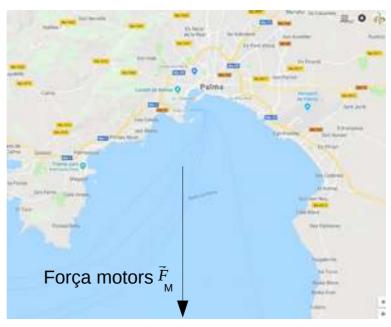
<u>Ciències Aplicades</u>

Pàg. 59 de 104

Imaginem ara un creuer que surt de la badia de Palma dirigint-se cap al sud un dia sense vent. Suposem que la força amb la qual els motors propulsen el creuer cap endavant és de 100 000 N.

Escala 25 000 N: 1 cm

De cop comença a bufar un vent del sud que fa actuar una força de 25 000 N damunt el creuer. Quin seria l'efecte d'aquesta força?

Escala 25 000 N: 1 cm

El vent bufa en direcció oposada al moviment del creuer, reduint la seva velocitat, ja que la força resultant cap endavant (direcció sud) és la diferència entre la força dels motors i la del vent.

$$\vec{F}_{R} = \vec{F}_{M} - \vec{F}_{V} = 100\,000\,N - 25000\,N = 75000\,N$$

Si el vent bufés de Ponent, la situació seria la següent.

Suma de vectors

Es poden sumar gràficament les forces del vent i dels motors, unint el punt d'inici d'un vector al punt final de l'altre.

$$\vec{F}_M + \vec{F}_V = \vec{F}_R$$

Exercici 4.7-1

Un creuer és impulsat pels motors en direcció est amb una força $\vec{F}_m$ de 300 000 N. El vent bufant del nord-est provoca una força $\vec{F}_v$ de 100 000 N damunt el creuer. Dibuixa el triangle de forces i indica la direcció respecte al nord i el mòdul de la força resultant.

Escala 50 000 N: 1 cm

Un creuer avariat es troba a la deriva. El vent bufant del sud-oest provoca una força de 20 000 N damunt el creuer.

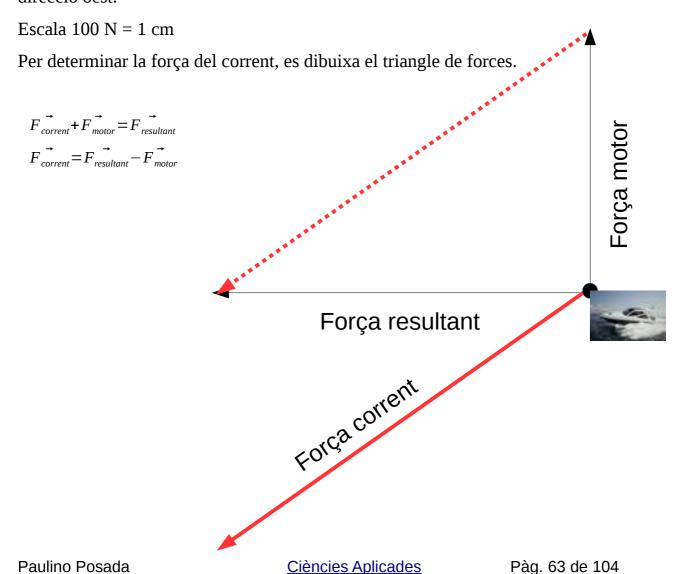
Dibuixa el vector de força damunt el creuer.

Escala 5 000 N: 1 cm

Resta de vectors

Es poden restar gràficament dos vectors, unint els inicis en el mateix punt.

Exemple: Sobre un vaixell actuen la força d'un corrent d'aigua $\vec{F_{corrent}}$ i la del motor $\vec{F_{motor}} = 700\,N$ amb direcció nord. La força resultant és de $\vec{F_{resultant}} = 1000\,N$, amb direcció oest.

Paula i Joan estiren cada un de l'extrem d'una corda. Paula estira cap a la dreta i Joan cap a l'esquerra. Joan estira amb una força de 200 N i la força resultant en la corda és de 100 N cap a la dreta.

Forces cap a la dreta s'han de contar com positives, cap a l'esquerra com negatives.

Dibuixa les forces a escala de 50 N : 1 cm

Amb quina força estira Paula?

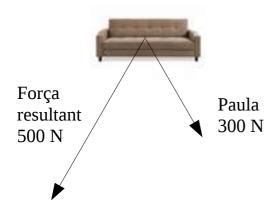
Exercici 4.7-4

Paula i Joan li volen moure un sofà. Paula empeny el sofà amb una força de 300 N.

La força resultant és de 500 N.

Amb quina força empeny Joan?

Dibuixa el vector de força que representa a Joan.

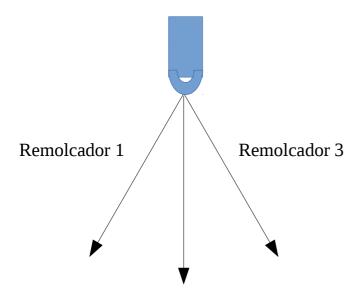
Tres vaixells remolcadors remolquen un creuer.

Dibuixa el vector de força resultant que actua damunt el creuer.

Quin són els mòduls de les forces dels remolcadors?

Quin és el mòdul de la força resultant i en quina direcció senyala?

Escala $100\ 000\ N = 1\ cm$.

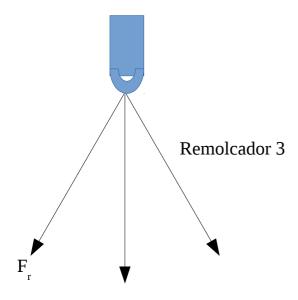
Remolcador 2

Tres vaixells remolcadors remolquen un creuer.

Dibuixa el vector de força que representa al remolcador 2.

Escala 100 000 N = 1 cm.

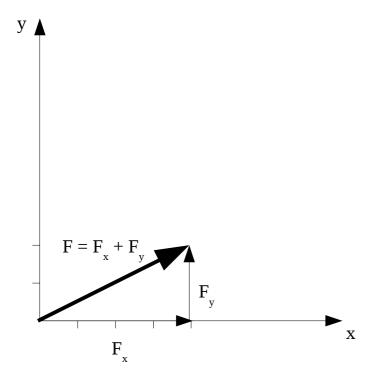
F_r: Força resultant

Remolcador 1

4.7.1 Representació de vectors en un sistema de coordinades

Un vector es pot representar en un sistema de coordinades, indicant el component horitzontal, en direcció de l'eix x, i el component vertical, en direcció de l'eix y.

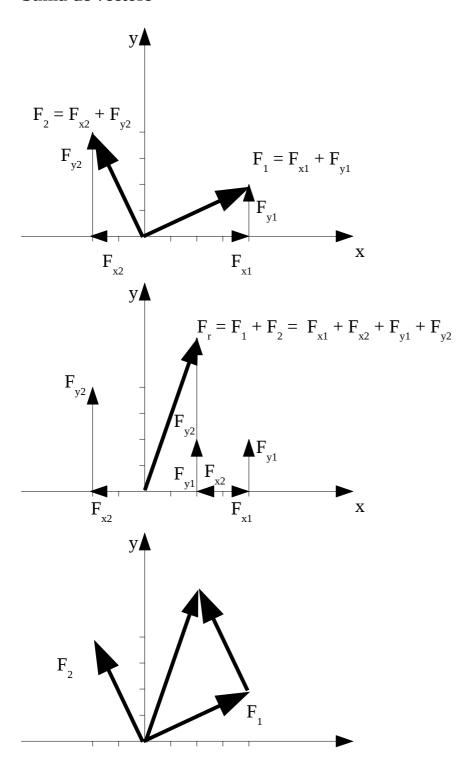

El vector F es representa en forma d'un par de nombres ordenats, on el nombre superior és el component horitzontal i el nombre inferior el component vertical

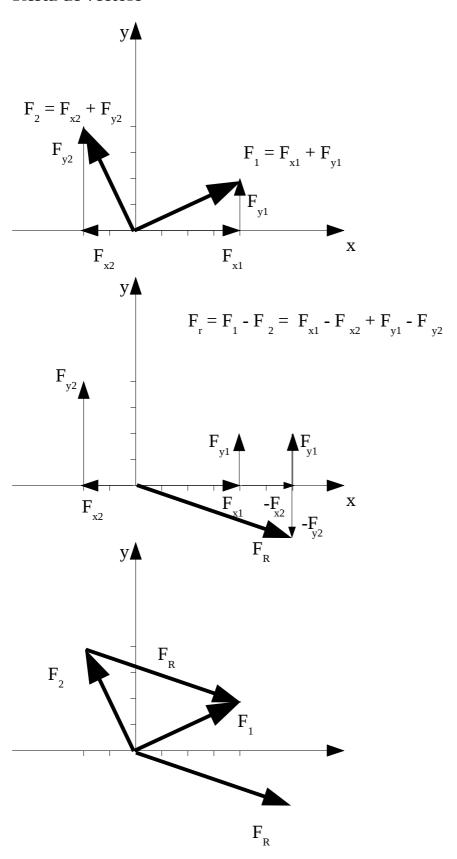
$$\vec{F} = \begin{pmatrix} 4 \\ 2 \end{pmatrix}$$
.

Amb aquesta representació, la suma i resta de vectors equival a la suma i resta dels seus components x i y.

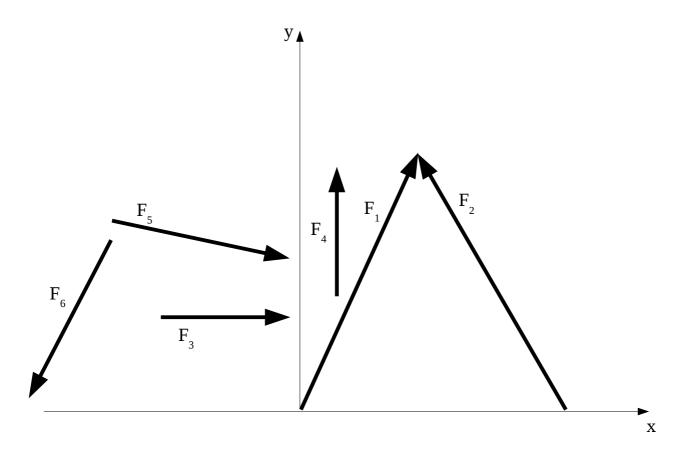
Suma de vectors

Resta de vectors

a) Descompon els següentes vectors en els seus componentes x i y.

Vector	F_x	F_{y}
$\mathbf{F}_1$		
$\mathbf{F}_2$		
F_3		
$\mathbf{F}_4$		
$\mathbf{F}_{5}$		
F_6		

- b) Indica les coordinades de la suma dels vectors F1 i F5. Dibuixa el vector resultant en el sistema de coordinades.
- c) Indica les coordinades de la resta dels vectors F1 i F5. Dibuixa el vector resultant en el sistema de coordinades.

4.8 Solucions

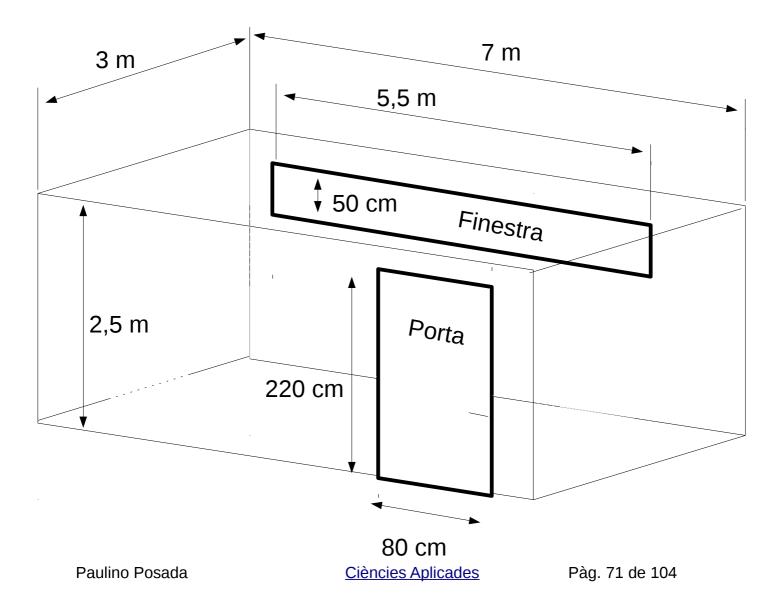
Exercici 4.3-7

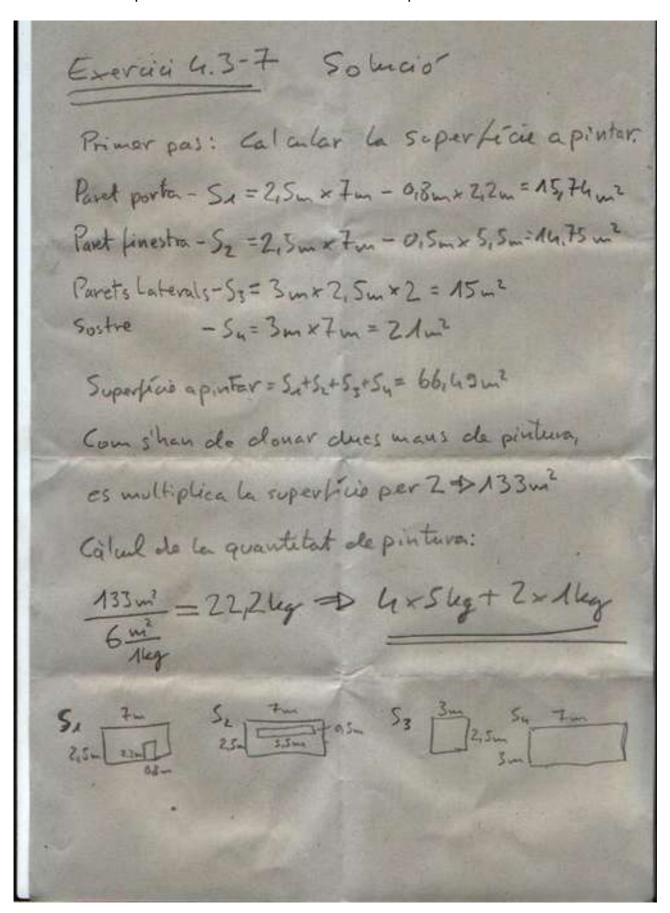
Calcula la quantitat de pintura necessaria per donar dues mans de pintura a la següent habitació.

Les instruccions del pot de pintura indiquen que amb 1 kg de pintura pots pintar 6 $\rm m^2$ de superfície de paret.

La pintura es ven en envasos de 1 kg i 5 kg. Quants envasos i de quin tipus compraries?

Fes un croquis (dibux a mà alçada, sense regla) de cada una de las superfícies a pintar, indicant les seves dimensions.

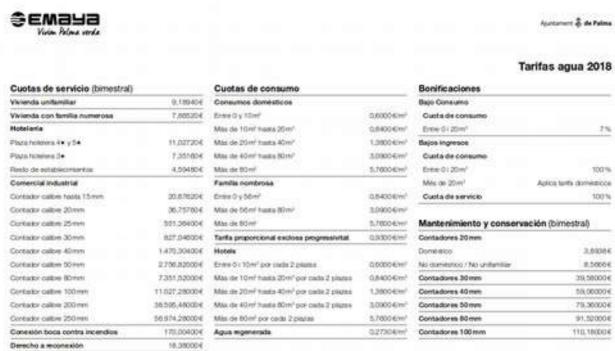

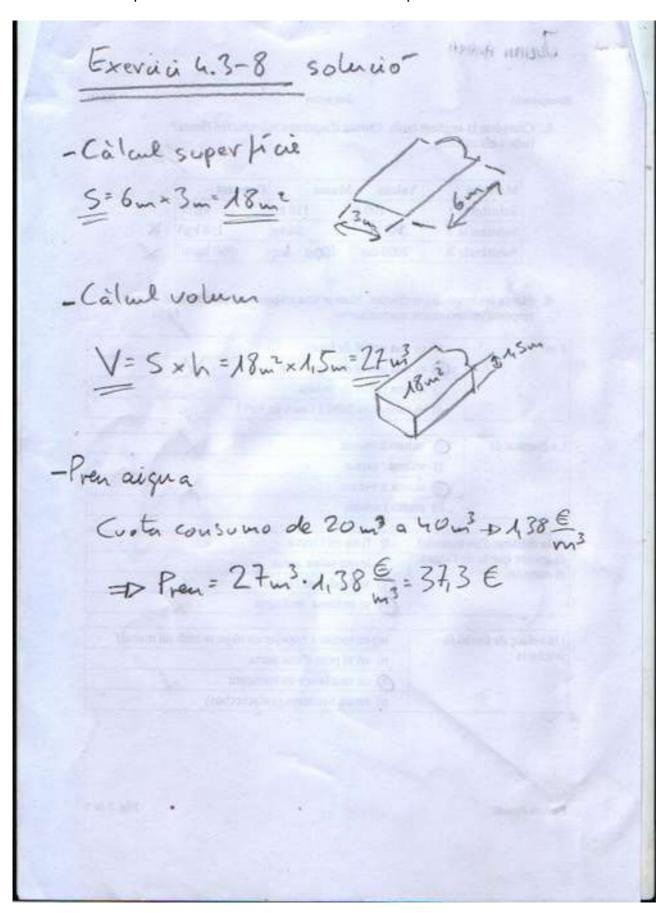
Calcula superfície coberta i volum d'aigua.

Dimensions piscina: 6 m x 3 m x 1,5 m

Calcula preu aigua per omplir piscina.

Calcula la superfície dels mòduls Techno Sun 150 W i la potència màxima.

Calcula l'energia de radiació solar que incideix damunt els mòduls quan subministren la potència màxima.

Calcula el preu del conjunt de mòduls.

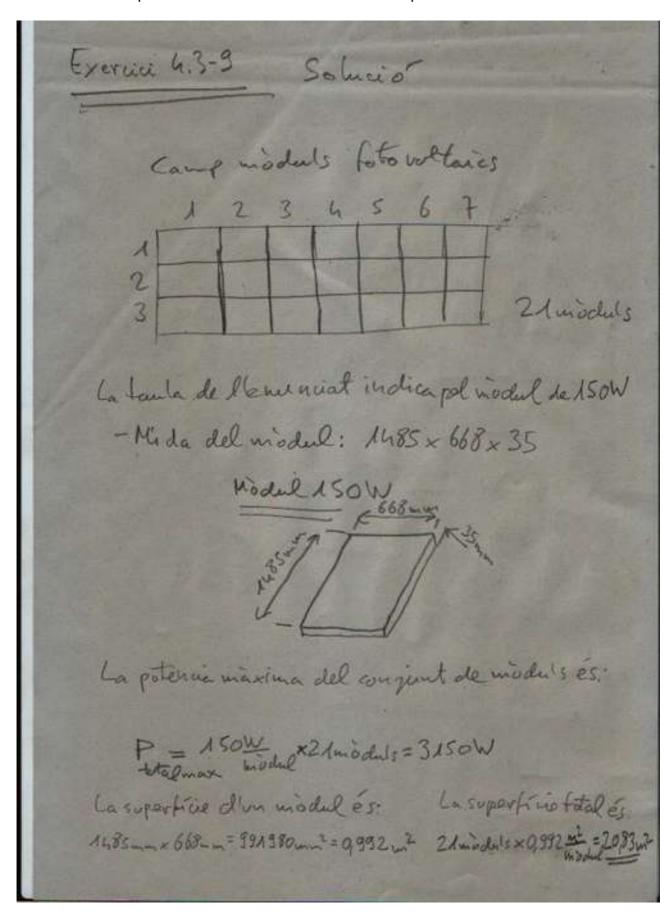
TECHNOSUN

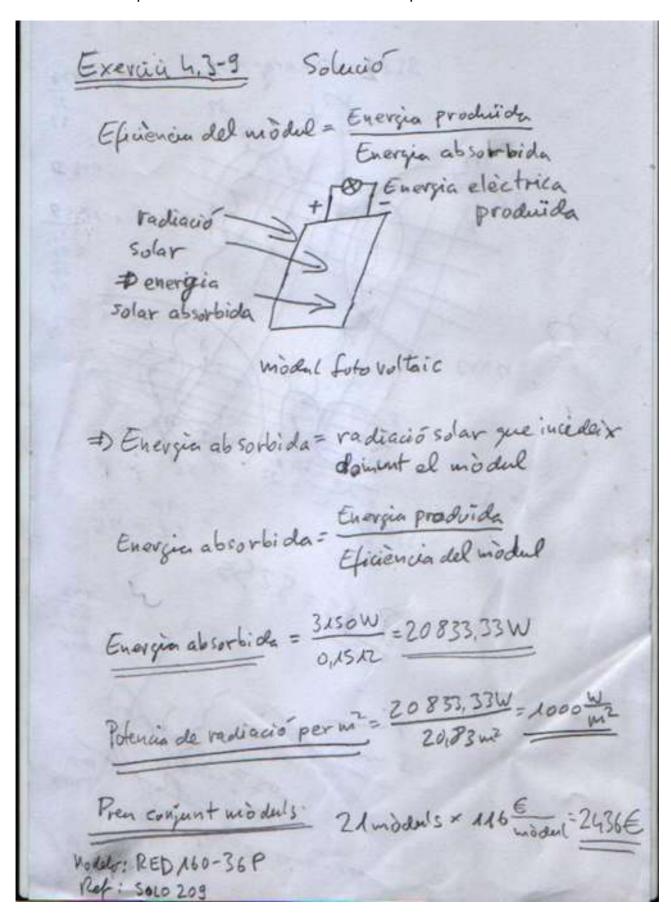

Datos eléctricos							
Potencia máxima (W)	5	10	20	40	100	150	
Tension de potencia óptima (Vmp)	18,57	18,57	17,82	17,69	18,78	18.99	
Coniente operativa optima (Imp)	0,27	0,54	1,12	2.26	5,32	.7.90	
Tensión de circuito abierto (Voc)	22,64	22,64	22,54	22,54	22,64	22.42	
Comiente de cortocircuito (Isc)	0.29	0,58	1,20	2,42	5,70	8.45	
Eficiencia de obluia (%)	17,96	17,96	16,76	16,56	17,88	17,96	
Eficiencia de módulo (%)	9,16	10,83	11,45	12,74	14,90	15,12	
Tolerancia (%)	±3%	±3%	+3%	±3%	±3%	±3%	
NOCT	47°C +/-2°C						

Datos mecánicos						
Célula	52*15,3 (16,8)	52*30,6 (32,1)	156*21,9 (23,5)	156*44,3 (45,7)	156*104	156*156
Tecnología de olfula	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina	Monocristalina
Número de células (pcs)	4*9	4*9	2*18	419	4*9	4*9
Tamaño del módulo (mm)	260*210*18	260*355*18	485*360*28	4701668135	1005*668*35	1485*668*35
Grosor del cristal (mm)	3.2	3.2	3.2	3.2	32	3,2
Máx. carga de superficie	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa	2400-5400Pa
Resistencia al granizo	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ;7.53g	23m/s ,7.53g	23m/s ,7.53g
Peso de la unidad (Kg)	0.7	1,2	2,3	3,8	8	11,6
Comiente máxima del fusible (A)	1.	-		10	10	10
Marco	18#	18#	28#	28#	35#	35#
Tipo de conector	MC4	MC4	MC4	MC4	MC4	MC4
Parte posterior	TPT	TPT	TPT	TPT	TPT	TPT
Rango de temperatura	-40°C / +85°C	-40°C / +85°C	-40°C / +85°C	-40°C/+85°C	-40°C / +85°C	40°C/+85°C
FF (%)	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%	70-76%
Standard Test Conditions	AM1.5 1000W/m² 25°C					

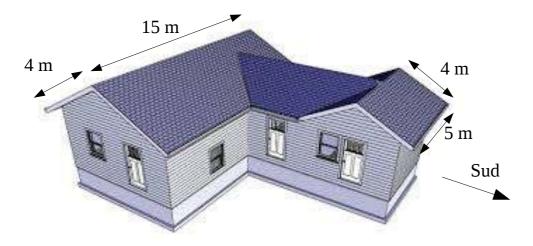

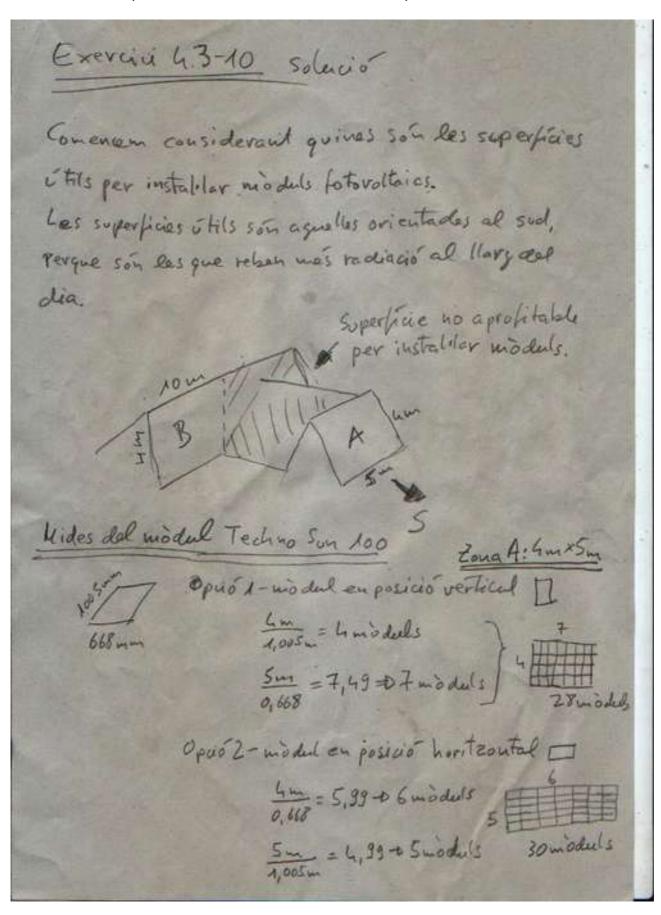

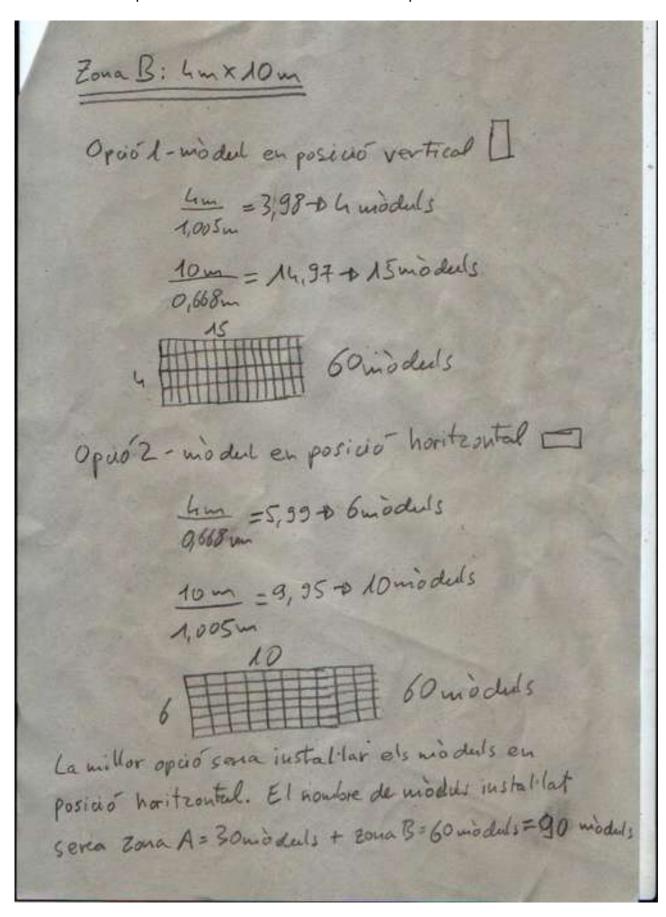

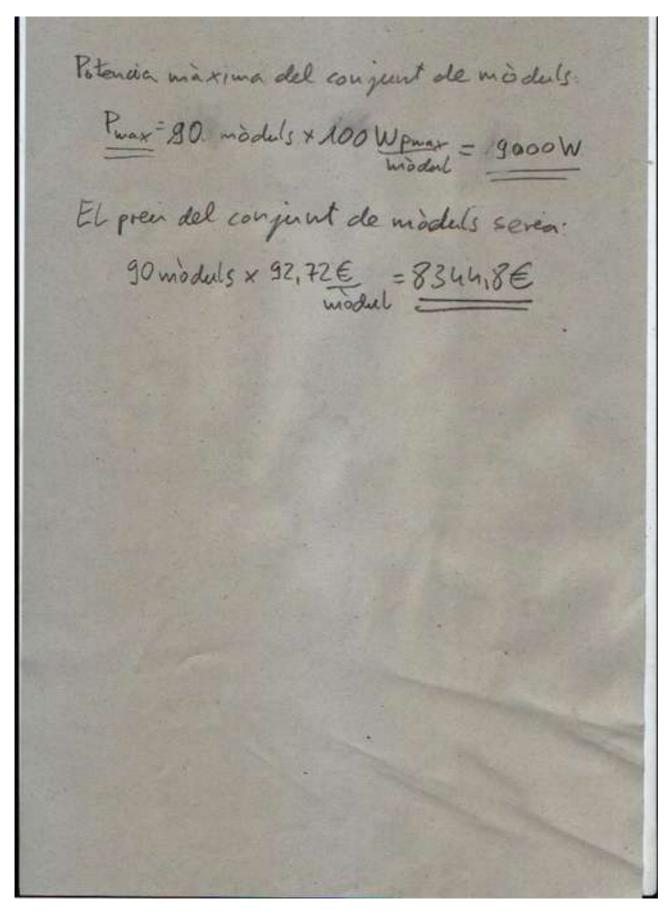
En aquest terrat, quants mòduls Techno Sun 100 es podrien muntar? Fes un esquema de la distribució dels mòduls al terrat. Quina seria la potència màxima del conjunt de mòduls?

Calcula el preu del conjunt de mòduls.

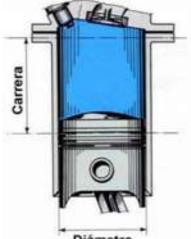

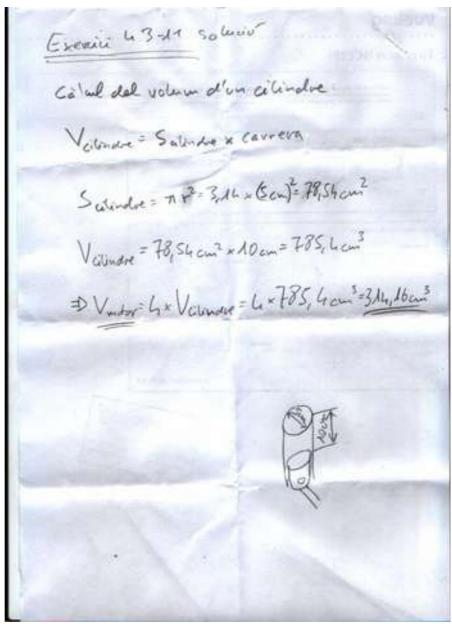

La cilindrada és la suma del volum útil de tots els cilindres d'un motor. Normalment s'indica en centímetres cúbics.

Els cilindres d'un motor tenen 100 mm de carrera i 50 mm de diàmetre.

Quina és la cilindrada si el motor és de 4 cilindres?

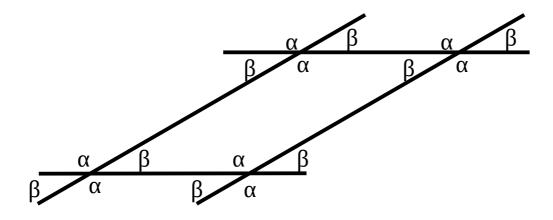
En un triangle, els angles beta i gama sumen 150°. Quin és l'angle alfa?

$$\alpha+\beta+\gamma=180^{o} \rightarrow \alpha=180^{o}$$
 - β - $\gamma=180^{o}-150^{o}=30^{o}$

β γ

Exercici 4.6-2

Quins angles són idèntics al paral·lelogram?

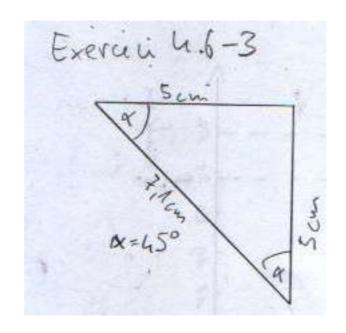
Exercici 4.6-3

Els catets d'un triangle rectangle mesuren 5 cm.

Quant mesura l'hipotenusa?

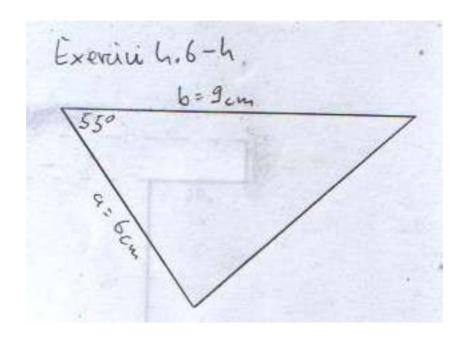
Dibuixa el trangle.

Hi ha angles iguals?

Els costats **a** i **b** d'un triangle, fan un angle de 55°. El costat **a** mesura 60 mm i el **b** 90 mm.

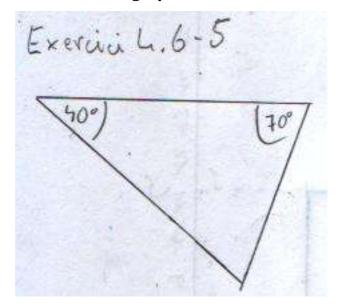
Dibuixa el triangle.

Exercici 4.6-5

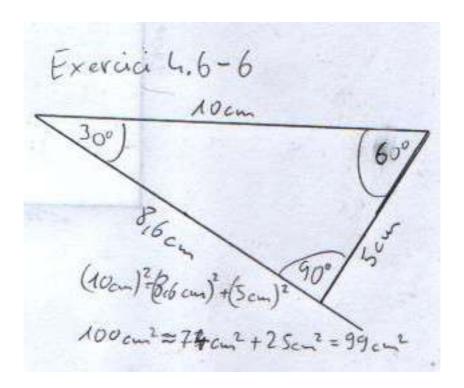
L'angle α d'un triangle mesura 40° i l'angle β 70°.

Dibuixa el triangle.

Paulino Posada <u>Ciències Aplicades</u> Pàg. 85 de 104

- a) Dibuixa un triangle rectangle amb un angle de 30°. La hipotenusa fa 10 cm de llarg.
- b) Indica la mida dels catets mesurant-los.
- c) Comprova que es compleix el teorema de Pitàgores.

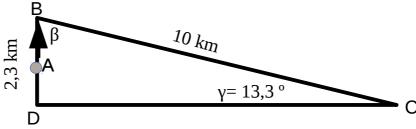

Partint de la posició A, un vehicle es mou fent un recorregut triangular.

- a) Calcula la distància del trajecte que recorre el vehicle.
- b) Quins angles coresponen als canvis de direcció en els punts B, C i D?
- c) Dibuixa un gràfic del angle α en funció del recorregut del vehicle. El vehicle recorre el triangle tornant al punt A.

L'eix horitzontal representa la distància S en km amb una escala de 1 km = 1 cm. L'eix vertical l'angle α amb 360° = 10 cm.

Direcció del vehicle en el punt de partida, $\alpha = 0^{\circ}$

Exercici 4.6-7

a.) Perímetre = 2,3km + 10km + V(10km)²-(2,3km)²
= 2,3km + 10km + 3,7km = 22km

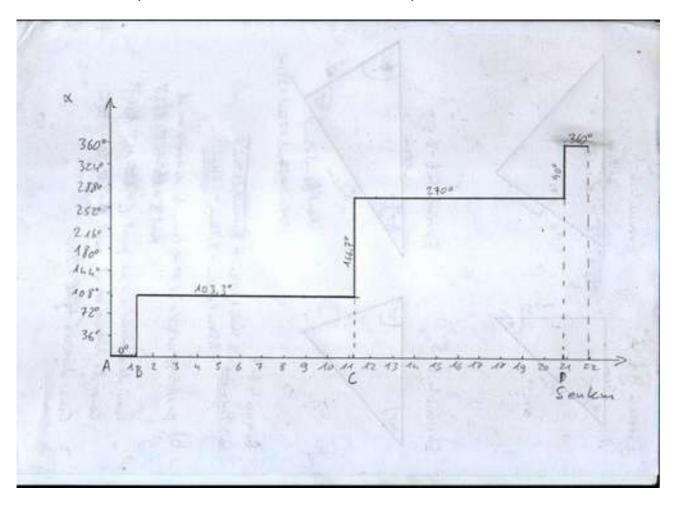
b.) p=180°-90°-13,3°=76,7°-b (avrida direcció en al

Pout B = 180°-76,7°=103,3°

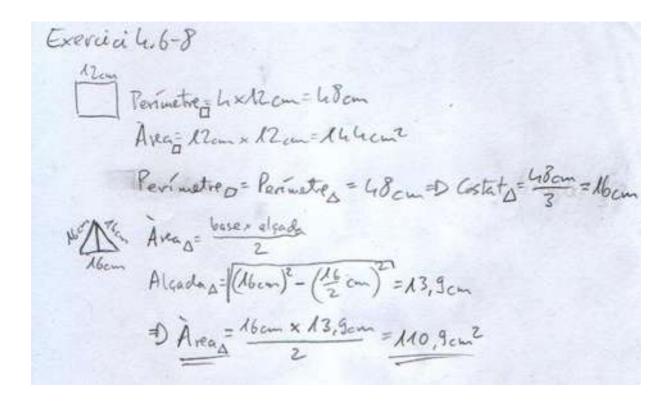
Convi de direcció en el punt C = 180°-13,3° 166,7°

Canvi de direcció en el punt D = 180°-90°= 90°C

Canvi direcció total = 360°

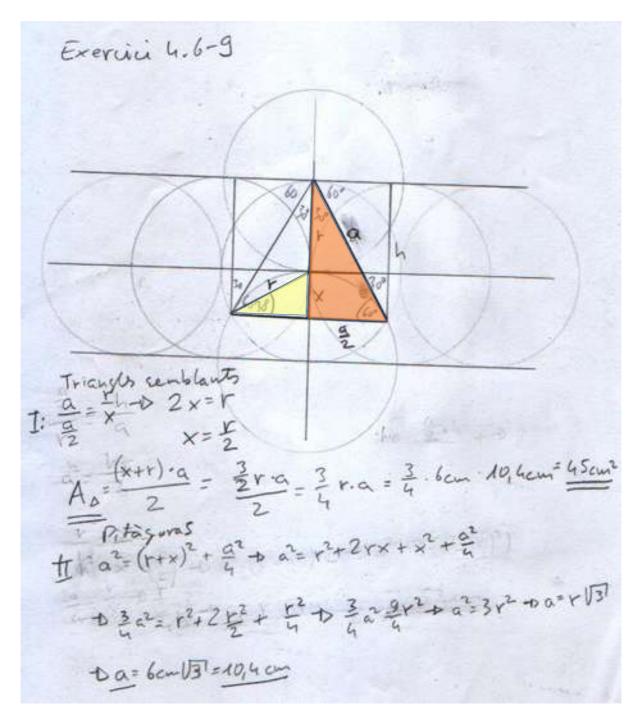

Determinar el costat d'un triangle equilàter, on el perímetre sigui igual al d'un quadrat de 12 cm de costat.Quines són les superfícies del quadrat i del triangle?

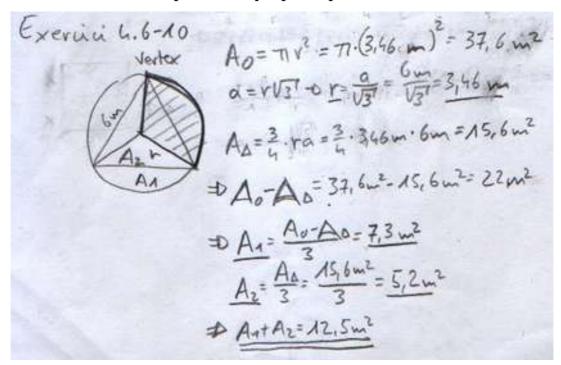

Exercici 4.6-9

Calcula l'àrea d'un triángule equiláter inscrit en una circumferència d'un radi de 6 cm.

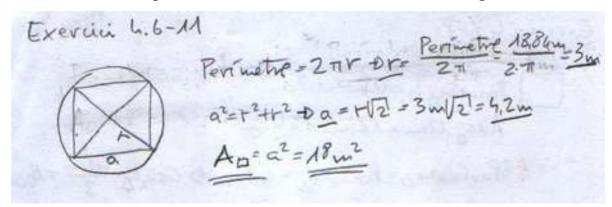

Un triángle equiláter té 6m de costat, calcula l'àrea d'un dels sectors determinat per la circunferència circunscrita i pels radis que pasen pels vèrtexs.

Exercici 4.6-11

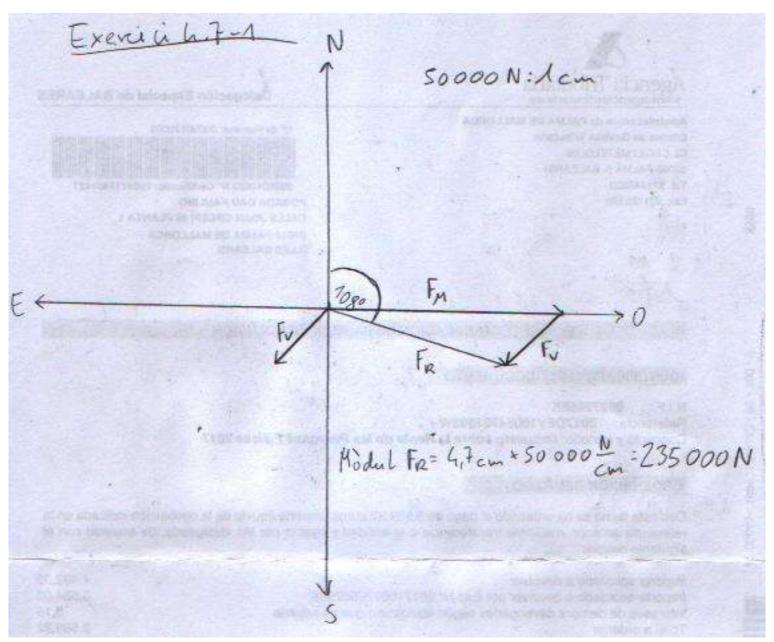
Determinar l'àrea del quadrat inscrit en una circumferència de llargària 18.84 m.

https://www.vitutor.com/geo/eso/sActividades.html

Un creuer és impulsat pels motors en direcció est amb una força F_m de 300 000 N. El vent bufant del nord-est provoca una força F_v de 100 000 N damunt el creuer. Dibuixa el triangle de forces i indica la direcció respecte al nord i el mòdul de la força resultant.

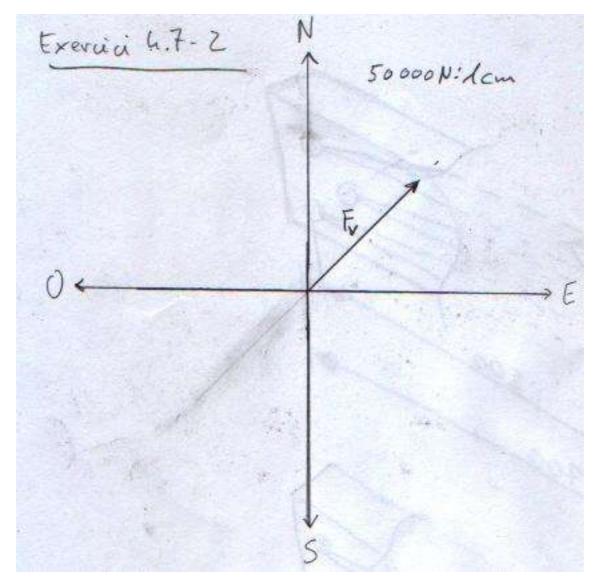
Escala 50 000 N: 1 cm

Un creuer avariat es troba a la deriva. El vent bufant del sud-oest provoca una força de 20 000 N damunt el creuer.

Dibuixa el vector de força damunt el creuer.

Escala 5 000 N: 1 cm

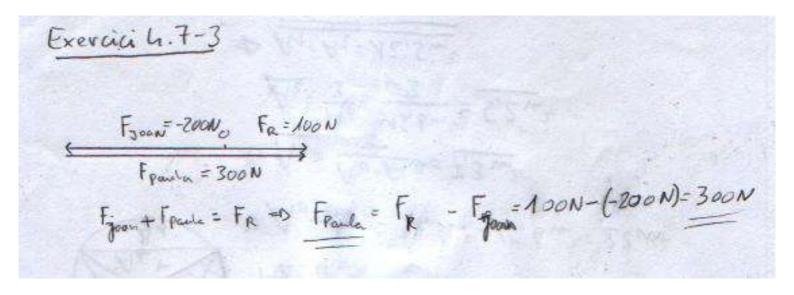

Paula i Joan estiren cada un de l'extrem d'una corda. Paula estira cap a la dreta i Joan cap a l'esquerra. Joan estira amb una força de 200 N i la força resultant en la corda és de 100 N cap a la dreta.

Forces cap a la dreta s'han de contar com positives, cap a l'esquerra com negatives.

Dibuixa les forces a escala de 50 N : 1 cm

Amb quina força estira Paula?

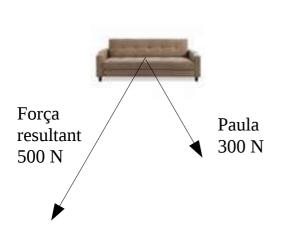

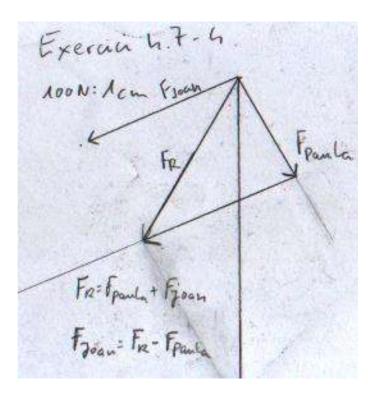
Paula i Joan li volen moure un sofà. Paula empeny el sofà amb una força de 300 N.

La força resultant és de 500 N.

Amb quina força empeny Joan?

Dibuixa el vector de força que representa a Joan.

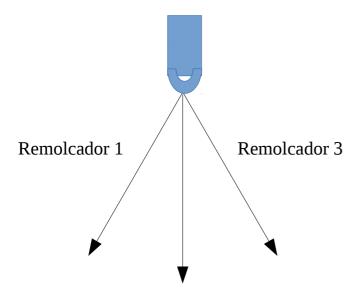

Tres vaixells remolcadors remolquen un creuer.

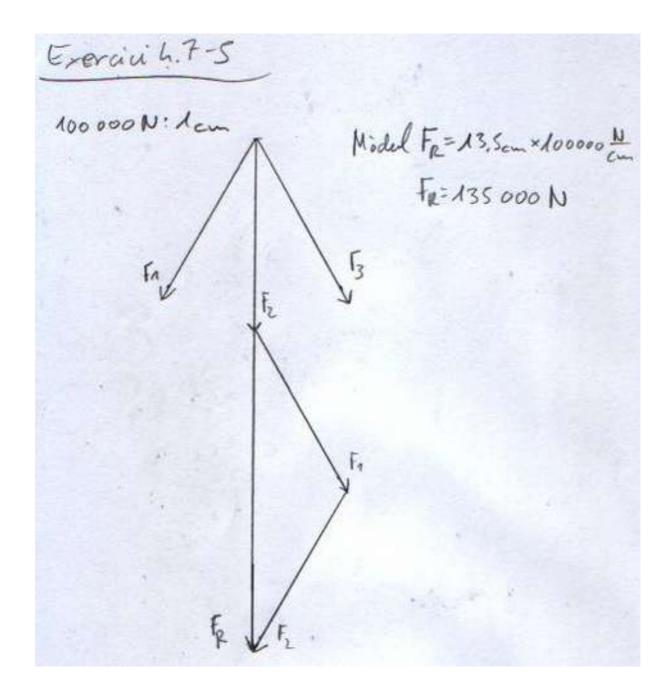
Dibuixa el vector de força resultant que actua damunt el creuer.

Quin és el mòdul de la força resultant i en quina direcció senyala?

Escala 100 000 N = 1 cm.

Remolcador 2

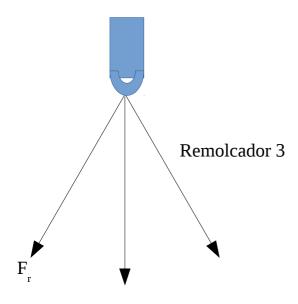

Tres vaixells remolcadors remolquen un creuer.

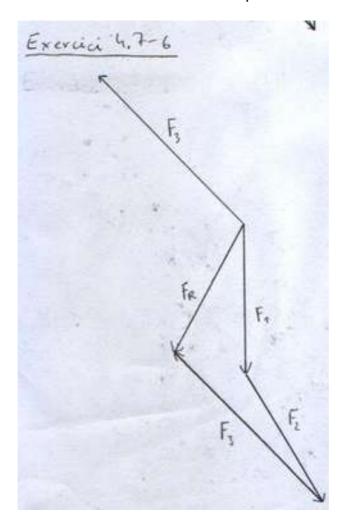
Dibuixa el vector de força que representa al remolcador 2 i indica el seu mòdul.

Escala 100 000 N = 1 cm.

F_r: Força resultant

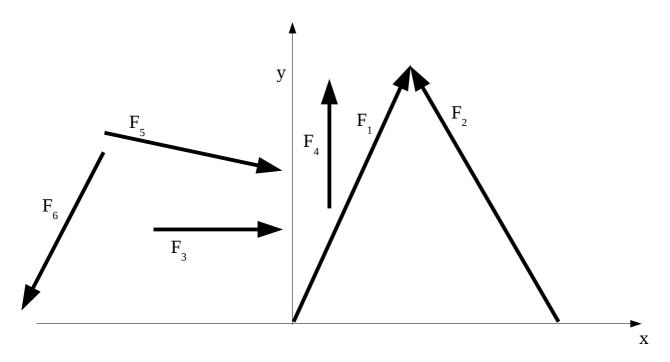

Remolcador 1

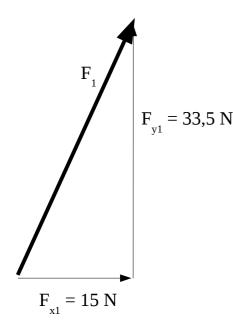
a) Descompon els següentes vectors en els seus componentes x i y.

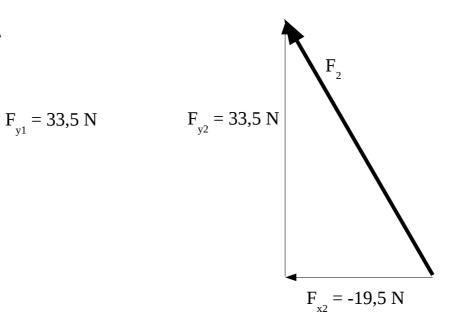
Escala 5 N: 1 cm

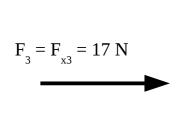

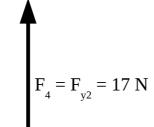
Vector	F _x	F_{y}
$\mathbf{F}_1$	15 N	33,5 N
$\mathbf{F}_2$	-19,5 N	33,5 N
F_3	17 N	0 N
F_4	0 N	17 N
$\mathbf{F}_{5}$	23 N	-4,5 N
F_6	-11 N	-20,5 N
$F_1 + F_5$	38 N	29 N
$F_1 - F_5$	-8 N	38 N

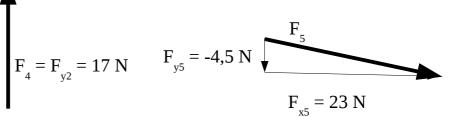
- b) Indica les coordinades de la suma dels vectors F1 i F5. Dibuixa el vector resultant en el sistema de coordinades.
- c) Indica les coordinades de la resta dels vectors F1 i F5. Dibuixa el vector resultant en el sistema de coordinades.

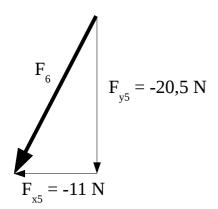

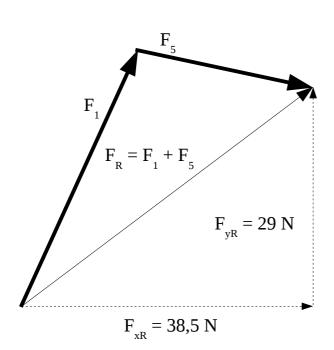

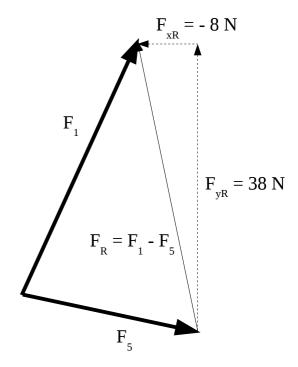

Fonts geometria plana

http://paramisalumnos de matematicas.blog spot.com/p/2-de-eso-repaso-de-geometria-plana.html

http://www3.gobiernodecanarias.org/medusa/ecoblog/pgarsane/files/2015/10/EJERCI CIOS-Y-PLOBLEMAS-DE-GEOMETRiA-PLANA.pdf

https://www.edu.xunta.es/espazoAbalar/sites/espazoAbalar/files/datos/1491479279/contido/ud08_movimientos_plano/ndice.html

http://www.pps.k12.or.us/district/depts/edmedia/videoteca/curso2/htmlb/SEC_55.HT M

https://www.vitutor.com/geo/eso/sActividades.html

Realización de medidas en figuras geométricas:

Puntos y rectas.

Rectas secantes y paralelas.

Polígonos: descripción de sus elementos y clasificación.

Ángulo: medida.

Suma de los ángulos interiores de un triángulo.

Semejanza de triángulos.

Resolución de triángulos rectángulos. Teorema de Pitágoras.

Circunferencia y sus elementos. Cálculo de la longitud.

Cálculo de áreas y volúmenes.

Resolución de problemas geométricos en el mundo físico.

Vectors

Relación de las fuerzas sobre el estado de reposo y movimientos de cuerpos:

Clasificación de los movimientos según su trayectoria.

Velocidad y aceleración. Unidades.

Magnitudes escalares y vectori

ales. Identificación.

Movimiento rectilíneo uniforme características. Interpretación gráfica. Cálculos sencillos relacionados con el movimiento rectilíneo uniforme características.

Fuerza: Resultado de una interacción.

Clases de Fuerzas: de contacto y a distancia. Efectos.

Leyes de Newton.

Representación de fuerzas aplicadas a un sólido en situaciones

habituales. Resultante.

Producción y utilización de la energía eléctrica:

Electricidad y desarrollo tecnológico.

La electricidad y la mejora de la vida actual.

Materia y electricidad.

Conductores, aislantes y elementos de uso habitual.

Magnitudes básicas manejadas en el consumo de electricidad: energía

potencia. Aplicaciones en el entorno del alumno.

Hábitos de consumo y ahorro de electricidad.

Medidas

de ahorro eléctrico en su entorno.

Sistemas de producción de energía eléctrica.

Tipos de centrales eléctricas. Ventajas y desventajas.

Centrales eléctricas en España. Relación con el entorno.

Transporte y distribución de la energía eléctrica. Etapas.

Identificación de componentes de circuitos básicos.

Elementos de un circuito eléctrico.

Componentes básicos de un circuito eléctrico.

Tipos de circuitos. Serie, paralelo, mixto.

Magnitudes eléctricas básicas.

Medida y unidades.

Cálculo de magnitudes element

ales sobre receptores de uso cotidiano y

su relación con los elementos del circuito eléctrico.